

הודפס ע"י תוכנת אוצר החכמה

הודפס ע"י תוכנת אוצר החכמה

וְלֹא מִפְּסִיל אֵין רְאוּי לִמְנוּר שֶׁיֵּץ כִּשְׁמֵי הַבַּיִת בְּחֻלּוֹן סִי
 סִיט לֹא מִפְּסִיל וּסְכֵל אֵלֶּא שִׁיחַ רִגִּיל לִדְבַר בִּעֲסָקִי הִקְהֵל
 כִּפִּי שְׂצוּרִי כֹתֵב אֲבוּדֵרָהִם הָאֵל דְּנִהוּ לִקְרוֹת לִשְׁׁץ חוּן
 מִסָּפֵס תְּרִגוֹנִים וִירָא וְהוּא שְׂצוּרִי לִרְאוּת אֲחִיר יִקְרָא עִיכ.
 וְעַל כִּי קָמִיב עוֹד: וְשֵׁל יֵצֵא כִּי דְרוּקָא לִמְנוּת לִכְתַּחֲלָה.
 אֲבֵל לִהְיוֹתִי וּלְסִקְלִי וְהוּא שִׁיחַ הַשְׁחֻק מִלֵּי אֵין לִגְוִי מִיחֹה
 כִּשְׂיֵצֵא עֲלֵיו שֶׁ רַע עֵתָה הוּא קֵלֶא לֹא מִסָּפִי אִפִּי יִחִיד מוֹחָה
 לִהְעִבְרִיו כִּיכ כִּג בִּשְׁם תִּשׁוּר רֶאבִּיחַ סִי מֵא עוֹד הֵיכָא
 פּוֹסְקִים אֲחֻרָנִים לֹא בִּשְׁמֵן כֹּל הַמְדוּת אֵילוּ אֵלֶּא בִּתְעֻנִּית
 אֲבֵל בִּשְׁאֵר יָמִים אִפִּי בִּקְבַע כֹּל שְׁאִינוּ רִשַׁע הוּא מְרוּצָה
 לַעֲם וְקוֹלוֹ עָרֵב וְרִגִּיל לִקְרוֹת מִמֶּנּוּ לִשְׁׁץ אִף שִׂינֵא עֲלֵיו
 קוֹל בִּילּוּלוֹ עִיכ. וְנִרְאָה בִּימִים גּוֹרָאִים עֲלֵיִם שֶׁ לִּהְחֲמִיר
 וְלִדְרוֹן בְּדִין תְּעֻנִּית גַּם בִּשְׁאֵר יָמֹת הַשְּׁנָה טוֹב לִהְחֲמִיר כִּפְסָק
 שֶׁיֵּץ וּלְבוֹשׁ כֹּתֵב בִּי תוֹרַת אִמַּת הַהוּלֵל בִּעֲרִכָאוּת שֶׁל
 כּוֹתִים אֵין רְאוּי לֵהֵי שֶׁיֵּץ בְּרִיחַ וּבִיכֵי אֲאִיכ עֵשֶׂה תְּשׁוּבָה: וְשֵׁל
 אֵ מְרוּצָה לַעֲם כִּי פִי עֲנִיו גִּוּוֹה לְבִרְיוֹת כִּי דִכֵּל שֶׁהִבְרִית
 גִּוּוֹה הִימְנִי רוּחַ הַמִּקְדָּשׁ גִּוּוֹה הִימְנִי. כֹּתֵב תִּשְׁרֵי מִרְחֵם מִיגִיץ
 יוֹתֵר הַחוּן אִם שֶׁ יִרֵב וְקִטְט בִּין שְׁנֵי בִיב שִׁיחָא בִּשְׁבֵל וְאֵל
 עֲשֵׂה עִיבְרִי. וְכֹל אֲחַת מִקְהָלֵה לֹא צָרִיךְ לִהְעֲמִיד אֲחֻתָּה דְּבִר
 עַל הָרֵב אוֹ עַל הַקְהֵל לִפְשֵׁר וּלְעֲשׂוֹת כִּכֵּל אֲשֶׁר נִרְאָה לָהֶם
 נִכּוֹן. וְאִם יִהְיֶה חֲסִרוֹן וּמִנְעִת מִצֵּד שְׂבַנְגִּדוֹ. אוֹ הוּא נָקִי
 וְמֵה יֵשׁ לוֹ בִּרְשָׁה וְעִינֵי עֵי: וְאֵל וְקוֹל עָרֵב כִּי וְעִלּוֹ
 גִּאמֵר כִּכֵּד אֵת הַיְּהוּדִים וְגִבּוּת שֶׁהִי קוֹלוֹ עָרֵב גִּעֲשֵׁה בּוֹה.
 וְרִגִּיל כִּי כִּדִּי שִׁיחֵהוּ הַסְּפִיקִי תַּפְלֵה סְדוּרִים בְּסִי. גַּם גִּיל
 דָּאֵם אֵינוּ רִגִּיל לִקְרוֹת הוּא כִּכֵּל מִסִּיר אֲזוּנוּ מִשְׁמֻעַ תּוֹרָה
 גַּם תַּפְלִחוֹת תּוֹעֵבָה:

פִּעֻת ה ט בְּמִיד כִּי נִרְאָה דִּלְאוּ דְרוּקָא הֵרֵב דְּחִיָּה שֶׁאֵר
 עִיבְרִית כִּכֵּל עִי: וְרוּחָק לִמְדָּה לְעִיל מִיִּירִי
 שִׂינֵא עֲלֵיו לֹא עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה. וְכֹן כִּבּוֹן בִּין דִּקְרִי מִבּוֹאֵר
 דָּאֵף שֶׁעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה בִּשְׁאֵר עִיבְרִית מִיִּקְרִי יֵצֵא עֲלֵיו שֶׁ רַע.
 עוֹד מִשְׁמַע בִּכֵּל כִּי שֶׁם דָּאֵף דִּסְפִי בְּמִיד אִף שֶׁכֵּב בִּתְשׁוּבָה
 הֵיכָא בִּתְעֻנִּית אֲבֵל בִּשְׁאֵר יָמֹת הַשְּׁנָה מוֹתֵר אִפִּי לִמְנוּת
 לִכְתַּחֲלָה. וְכֹהֵל כֹּתֵב מִהֲרָאִים מִכִּי שְׁאִינוּ סִי מִי כֹתֵב כִּג
 בִּשְׁם יִמְוִקִי רִמֵּי הִכָּה אֵת אֲשֶׁתוֹ בַּעַץ הַמִּתְבַּקֶּעֶת הִיא
 מַעֲבֹרֶת אֵלֶּה הַחֲשִׁיר עַד שִׁמְתָהּ וְיִכְרֵר מִשְׁמָתָה מִכָּה מִתָּה
 אֵין רְאוּי לִהְיוֹת שֶׁיֵּץ עִכֵּל וְצֵעִי לֵב בִּמְקוֹר:

פִּעֻת ז י בְּאִקְרָא הִבִּיחַ וְנִיץ מִסָּפִי דִּבְתְּעֻנִּית וְיָמִים
 גּוֹרָאִים אִפִּי בְּאִקְרָא אֲסוּר. כֹּתֵב עִיָּה מִיחֹה אֵם
 הַצִּבּוֹר רֹצִים לִמְחֹל עַל כִּבּוֹרֵם צִיָּע לִמְעֵשָׁה אֵם הִרְשׁוּת בִּידֵן
 וְתִמְחִינֵה דָּאֵף הִבִּיחַ מִסָּפִי בְּרִיאִית בְּרִירוּת דָּאֵין הַצִּבּוֹר
 יִכּוֹל לִמְחֹת אִפִּי לְרִשְׁבִּיָּא. וְשִׁכֵּן דַּעַת הַשֵּׁץ וְכִיכ עִיָּץ
 וְשִׁירִי כִי וְכֹן מוֹכֵל מִי חֲדוּשִׁי רִשְׁבִּיָּא סוּף פִּיִּק דְּחֻלּוֹן
 עִיָּץ כִּי קִצְרִית. וְאוֹלִי אֲחֻתָּה בְּרִיחַ וְיִכֵּץ מִסְתַּפֵּק.
 אֲבֵל מִשְׁמַע דְּאִקְרָא דִּרְיָה וְיִכֵּץ דִּמִּי לִקְבַע דִּשְׁאֵר יָמֹת הַשְּׁנָה
 דִּלְא מִהִנִּי מִחִילִי. וְכֹן מִבּוֹאֵר אִבִּיחַ וְשִׁכֵּן שֶׁ. כֹּתֵב מֵא
 דִּמְשַׁע בִּשְׁמֵן תְּקַעֲמִי דִּבְנֵי קֹדֶם מִשְׁתַּחֲוִיָּה וְלֹא סִנִּי
 בִּנְתַּמְלָא וְקִבּוֹ. כֹּתֵב בִּתְשֵׁרִי מִשְׁפָּט צִדֵּק מִי שֶׁהוּא פְּסוּל
 מִמִּחְמַת עִיבְרִיָּה אִפִּי בְּאִקְרָא אֲסוּר כֹּתֵב מִהֲרָם שְׁאֵלֶת עַל
 אֲדָם שֶׁנִּפְסַל וְרִירוּתוֹ אֵל רְאוּי לִהְיוֹת שֶׁיֵּץ פְּסִיטֵי דְרִירוּת וְרִירוּת
 הוּא דָּאֵין מוֹמִין פְּסוּלִים אֵלֶּא בִּכְתוּבֵהוּ (עִיכ סִי קִיָּה דְּפּוֹסְטִין
 מִנִּי מִסְתַּחֲלִין בִּי הוּא מִשְׁטִי) וְלֹא שִׁכֵּן וְאֲדֻרָּה מִצּוּה
 גַּם הַמּוֹבָחֵר דִּמְחִיָּה חֲפִץ לִהְשַׁתְּמַע בְּכִלִּים שְׂבוּרִים כִּדְכָתִיב
 לֵב גִּעֲשֵׁר וְגִדִּי: כִּי עִיכ הִבִּיחַ וְרִשְׁלִי וְבִיחַ וְהִרְשִׁיָּה סִיִּים
 וְכֹן גִּיל וְרִאִי מִסּוּמָא שִׁיּוּר לִפְנֵי הַיְּהִיבָה עִיכ. וּמִכֵּל הַזֶּה
 מִשְׁמַע דָּאֵף לִשְׁׁץ קִבּוֹר רְאוּי הוּא. וְכֹן מִבּוֹאֵר בִּסְטִימִים
 עִיָּץ כִּי דְחֻלּוֹן סִי מֵא וְכִרְאִיָּה מִשְׁמַע שֶׁם מִלּוּת.
 דְּכִשְׂרִים לְעִבּוּדֵה הִשְׁרִי. וְדָלֵל כִּתְשֵׁר מִרְיָ בְּרוּנָא שֶׁהִבִּיחַ
 סִי דְרוּקָא בְּאִקְרָא שִׁי וְעִינִי בּוֹחֵר: אֲמֹר עִי קִיָּע דִּמְשַׁע
 דְּאִסוּר הַשֵּׁץ כִּמוֹ בִּמְנַגְּמֵה. וְיֵשׁ לִחֶלֶק עוֹתִי חֵתִי יִדִּיר שֶׁ
 קִיָּע דִּאֲשַׁתְּמִטִּי כֹל הַנִּיץ: יֵאֵל לַעֲתִים יִדּוּעִים כִּי מִשְׁמַע
 דָּאֵין אִסוּר אֵלֶּא כִּשְׁמִמְנִין זֶה תַּחֲתוֹ לַעֲתִים יִדּוּעִים כִּגוֹן
 שִׁתְּפִיל בְּמִקְוֵה שֶׁלֹּא בִּיּוֹמָא דְּכִנְסִיָּה וְכִיּוֹצֵא. אֲבֵל כִּשְׁמִמְנִין
 אוֹתוֹ בִּסְתָם שִׁתְּפִיל בְּמִקְוֵה כִּשְׁלֵל יִהְיֶה הַשֵּׁץ פְּנוֹי לֵבֵא
 לִבֵּיָה אוֹ כִּשְׁהִי נִחֵלֵש קִצָּה מוֹתֵר לִמְנוּתוֹ שׁוֹה הִי בְּאִקְרָא
 וְכִיכ הִסִּי וְצֵעִי שֶׁלֹּא הוֹזִיקֵר הִבִּיחַ שְׁאִסוּר גַּם בּוֹה כִּיִּין
 שֶׁנִּתְּנָה לֹחַ מִקְרִי קִבּוֹר דָּלֵל מִיִּקְרִי בְּאִקְרָא אֵלֶּא כִּשְׁאֵין
 מִנְּהוּה כֹּל עִיקֵר:

פִּעֻת ז יב יוֹם אֲחֵר כִּי שֶׁהִבִּיחַ בִּי שְׁעֵרוֹת כִּדִּי לִכּוּיִן
 רִאשֵׁן לְעִיקְרֵן. בִּי וְעַסִּי גִיָּה פִּיָּה דַּעַת דִּלֵּל גִּאמֵר
 יוֹם אֵל הַלְּתוֹרָה דְּבַעֲדֵין אֵל שְׁלִימוֹת. אֲבֵל מִיד אֲחֵר יִיג הִי בִּר
 מִצּוּה וְלֹא בִּעִי יוֹם אֵל שֶׁלֵּם. וְכִיכ הַסְּמִיעַ בְּסִי לִיָּה. וְעִינִי
 בִּלְיָת פִּי יוֹצֵא דּוֹפֵן. וְבִתְשֵׁר בִּיחַ סִי קִמֵּי מִבּוֹאֵר יוֹתֵר
 דְּמִיד שֶׁהַחֲשִׁיר נִעֲשֶׂה גִדּוֹל אֵין שְׁאֵין יִיג שְׁנָה מִעַת לַעַת מִשְׁעַת
 שְׁגוּלָה:

פִּעֻת ט יג שְׁמוֹתָ כִּי וּבִלְבוּשׁ מִבִּיא דָּאֵין מִמֶּנּוּ וְכִי
 הַסְּכִים רִשְׁלִי פִּיִּק דְּחֻלּוֹן סִי מֵא. וְכֹן פְּסָק
 שִׁירִי כִיכ:

פִּעֻת י יד שֶׁל שֶׁבַת דְרוּקָא כִּשְׁמִתְפַּחֲלִין בִּיּוֹם אֲבֵל
 כִּשְׁמִתְפַּחֲלִים אֲחֵר צִאֵת כּוֹכְבִים כִּגוֹן בִּשְׁעָה שְׁעוֹשִׁין
 חוּפִין. כֹּתֵב הִבִּיחַ דְּמוֹתֵר וְשִׁכֵּן מִשְׁמַע בְּמִהֲרָאִי. וְטַעֲמָא דָּלֵל
 בְּעִינֵי אֵלֶּא יִיג שְׁנֵים שְׁלִימוֹת כִּמְשֵׁל לְעִיל וְכִיכ מֵא: וְכֹה
פִּעֻת י טו הִי זֶה מִנְּהוּה כִּי. יוֹתֵר מִזֶּה מִצְאֵתִי בִּסִּיָּה
 בִּשְׁעָה שֶׁרִשְׁבִּיג יֵצֵא לְדִין לִיְהִירָא אֲמֵר לִרְיָ כִיכ

אֲחִי מִפְּנֵי מֵה אֲנִי יֵצֵא לִיְהִירָא אֲמֵר לִיָּה שְׁמַתָּה הִיָּה דוֹרֵשׁ
 בְּרִיבִים וְשִׁמְחָה לִבֵּךְ וְנִתְּנָתִי מִדִּתִּי. אֵיל אֲחִי נִתְּנָתִי: וְכֹן מִפְּנֵי
 טוֹרָה צִבּוֹר כִּי. כֹּתֵב יִשְׁשִׁי סִי גִוִּין אֲסוּר לוֹ לִהְאֲרִיךְ שֶׁלֹּא
 בְּרִצּוֹן הִקְהֵל אִפִּי שִׁבְתוֹת וְיִיטִי וְאִף בְּרִצּוֹן הִקְהֵל יוֹתֵר
 מִדָּאֵי מִנְּהוּה אֵין זֶה לֹא מִחֲצוֹי לִיָּי מִחֲצוֹי לִכֵּם. עִיכ.
 וְעִינִי בְּתִשְׁרֵי אֲמִנְתָּה מִשְׁמַל סִי מִי בּוֹקֵן שְׁקוֹלֵךְ נִמְדָּךְ וְחִלְשׁ
 וּמִהֲרִיךְ בִּתְפִלָּה שִׁישׁ לְדוֹחֹת. כֹּתֵב בִּתְשֵׁר בִּיחַ מֵה שְׁמִמְוִרִים
 בְּהִכָּה יִגְוִנִים שְׁמִמְוִרִים בְּבִית כּוֹתִים אֵין אִסוּר אֵלֶּא בְּאוֹתוֹ
 יִגְוִנִים מִשְׁמִיחִים לָהֶם אֵלֶּא אֵם אֵין מִיּוֹתִים אֵין אִסוּר
 כֹּתֵב הַטּוֹר הַחוּץ אֵין תְּלוֹי בִּיּוֹס כִּי. וְיָמִים אֵם שְׁנִיָּהם שׁוֹיִן
 וְדָאֵי מִיּוֹת קִרְדָּם לִשְׁאִינוּ מִיּוֹת וְרִאֵי לְקִדְקֵד עַל זֶה כִּי
 וְדָאֵי דוֹמֵה תַּפְלִין בִּין צִדִּיק כִּי כִיכ הִבִּיחַ בִּשְׁמֵר רִשְׁלִי. הִבִּיחַ
 סִי וְיָמֵא וְכֹן רִאִיתִי בִּישִׁישׁ פִּיִּק דְּחֻלּוֹן סִי מֵא. אֲבֵל
 בִּתְשֵׁר רִשְׁלִי סִי יִי כֹתֵב דְרוּקָא בִּתְפִלָּה עֲצָמִי שֶׁ חִילּוֹק
 שְׁנִיָּהם אֲבוּתִי מִסְתַּחֲלִין. אֲבֵל מִתְּפַחֲלֵל בְּעִבּוֹר הַצִּבּוֹר אֲדֻרָּה
 חֲשׁוּבָה הִי לִפְנֵי הַמִּקְדָּשׁ. שְׁמִיחַת מִשְׁמִיחַת אֲבוּתוֹ וְחֵלֶךְ בְּדִבְרֵי
 הַשֵּׁץ עִיכ וְכִיכ מֵא. וְכֹן בִּישִׁישׁ גּוֹשִׁי פְּנִיָּה סִי יִיז וְכִיכ
 הַסִּי מִסְבָּרָא דְּנִפְשֵׁי הוּא תִּמְרִי דִּאֲשַׁתְּמִי לְגִדּוּלִים הַנִּיץ
 דְּבִרִּי רִשְׁלִי הַנִּיץ. וְכֹן הוֹנְחִיתִי בְּאֵלִי וְטַעֲמָא מֵהָ דִּסְפִי בְּעִיָּם
 עַל הָא דְרִאִי אֲמֵר כִּיִּד רְגוּת וְלֹא נִעֲשֶׂה יִדִּיר רִיָּע וְנִעֲשֶׂה.
 וְלֹא שׁוֹה גִדּוֹל מִזֶּה אֵלֶּא שׁוֹה מִעִבְרִי עַל מוֹדוּתִי. וְפִי בְּעִיָּם
 שֶׁמִּעִבְרִי עַל מִשְׁעָה אֲבוּתִי כִי רִאִי הִי מִיּוֹת וְנִחֵלֵשׁ לֹא הִיָּה
 מִיּוֹת. וְאִכִּי תִיקְסִי מֵהָ דָּאֵינוּ דוֹמֵה תַּפְלִת צִדִּיק בִּין צִדִּיק.
 אֵלֶּא צִיל שְׁאֵי תַּפְלִת רִיָּע וְרִיָּע. שְׁהִי מִתְּפַחֲלֵל עַל הַצִּבּוֹר.
 אִכִּי אֵם הוּא גִיב צִדִּיק כִּיִּין שְׁאִינוּ מִיּוֹת עִדִּיף טִיב. אֲבֵל
 יִצְחָק הִי מִתְּפַחֲלֵל עַל עֲצָמוֹ שִׁיזְכָּה לְבָנִים וְלֹא עַל הַצִּבּוֹר
 עִדִּיף צִדִּיק מִיּוֹת שְׁנִיָּהם אֲבוּתוֹ מִסְתַּחֲלֵי. וְטַעֲמָא גִיל כִּמוֹ
 מִצְאֵתִי בִּתְשֵׁרִי רִמְבִּין עַל הָא דְכִיָּע בִּשְׁבִיל הִינָּהּ בִּי
 וְהִינָּהּ בִּי לֹא בִּקֵּץ חֲזוּבִין מִעִישׁ לַעֲשֵׂי. וְפִי הַקְּרִיבִין
 מִשׁוֹם דְּצִדִּיק וְכּוֹתוֹ וְאֵינוּ מוֹעִיל לַעֲצָמוֹ בְּעִיָּה. אֲבֵל לִבְנֵי
 דוֹרוֹ מֵהָ יִזְכּוּת. לִכֵּךְ כֹּל הַעוֹלָם יִזְנוֹן בִּשְׁבִיל הִינָּהּ כִּי.
 הִיָּה בּוֹה מִתְּפַחֲלֵל עַל עֲצָמוֹ עִדִּיף צִדִּיק מִיּוֹת שְׁנִיָּהם
 אֲבוּתוֹ מִסְתַּחֲלֵי כִי זְכוּת עֲצָמוֹ אֵינוּ מוֹעִיל לוֹ. אֲבֵל כִּשְׁמִתְפַּחֲלֵל
 עַל הַצִּבּוֹר שְׁכּוֹתוֹ מוֹעִיל עִדִּיף צִדִּיק שְׁאִינוּ מִיּוֹת שְׁנִיָּהם
 גִדּוֹל יוֹתֵר שְׁנִיָּהם מִשְׁעָה אֲבוּתוֹ כִּיִּיל. אִךְ קִיָּק מִשְׁשׁ הַטּוֹר
 לִקְמֵן סִי תִקְעִישׁ בִּשְׁׁץ דִּחְעֻנִּית שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְנֵי וּבְנֵי בִיתוֹ
 וְקִרְבּוֹבֵי וּבְכָל הַלְּלוּתִים אֵילוּ בִּכֵּל עֲבָרָה עִיכ. וְיִיץ לִכִּיִּין שֶׁהָם
 בְּחִים גִּרַע כְּדִאִית. בְּשִׁבּוּעוֹת דֵּךְ לֵיִשׁ אֵין לֵי מִשְׁפָּחָה שִׁישׁ
 בּוֹה מוֹכֵס שְׁאֵין כּוֹלֵה מוֹכְסִין כִּי מִפְּנֵי שִׁמְחִין עֲלֵיו וְעוֹד
 יֵשׁ לִישִׁישׁ. כֹּתֵב רִשְׁלִי בְּחֻלּוֹן שֶׁם חֲסִיד קוֹדֶם לְצִדִּיק רֵק
 שִׁיחָה לוֹ קוֹל גִּנִּים. וְכִיכ הוֹוֵתִי מִי וְיִיחַ עַל פְּסוּק צִהֲלִי קוֹלֵךְ
 בַּת גִּלִּים. כֹּתֵב כִּיכ בִּשְׁם תִּשְׁרִי יִי בְּרוּנָא שִׁישׁ שְׁנַפְסִל קוֹלוֹ
 אֵם נִשְׁמַע כִּאֵלוֹ הוּא מִרְחַת וְשִׁבוּר פְּסוּל. עוֹד כֹּתֵב אֵם שְׁנֵי
 הוֹנִים שׁוֹים. כִּהֵן קוֹדֶם לֵהִי. לֹא קוֹדֶם יִשְׂרָאֵל. וְתִיָּה קוֹדֶם
 לַעֲמֵי אִפִּי. וְכֹה כִּהֵן כּוֹן וְכִיכ לֵלוֹ:

פִּעֻת יב יז לֹאֲלִפִּין כִּי וְיָמִים בְּמִקְוֵה שְׁכּוֹלֵן אֵינִם
 יוֹדְעִין מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ. וְהִיָּה לִקְצַת מְקוֹמוֹת שְׁקוֹרִין
 לִחִתִּין הִיָּהִן אֵינִן מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ אֵלֶּא בְּמִקְוֵה. וְעִינִי בִּסִּיָּה
 סִי יִיָּא. וְעִלֵּל וְכִיכ קִיָּח סִיָּג:

פִּעֻת יג יח קִרְוֵה כִּי מִפְּנֵי כִבּוֹר הַצִּבּוֹר כֹּתֵב בִּתְשֵׁרִי
 מִהֲרָם מִיָּץ סִי פִיָּא בְּגִיד שֶׁיֵּץ צִרְיִיקִי שִׁיחָה
 נָקִיִּים בִּלִּי לִכְיּוֹךְ וְרִבֵּב וּבִפְנֵי הַטּוֹרֵל וְהַמְטָרֵן וּבְנִדּוֹלֵי יִהְיֶה
 אֲרוּכִים שֶׁלֹּא יִרְאוּ רִגְלֵיו. וְאֵם אֵינוּ אֲרוּכִים כִּיכ יִלְבַּשׁ בְּתִי
 שׁוֹקִים עַד בְּרִיכִים. וְטוֹב שִׁיחָה לוֹ מִסְתַּחֲלֵל מִיּוֹתֵךְ לִתְפִלָּה
 עוֹד כֹּתֵב נִכּוֹן הוּא שִׁיכְנֵס הַחוּץ לְבִיָּה רִאשִׁתוֹ יוֹצֵא אֲחֻרָן.
 עוֹד שֶׁם כִּשְׁעוֹמֵה לִתְפַּחֲלֵל יִפְנֵה לִבּוֹ מִכֵּל הַהוֹרֵר וְטִירִיד
 וְיִשִּׁים עֲנִינֵי לִמְשָׁה שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בְּשׁוֹם אֲדָם. וְיִנִּיחַ יִדּוֹ עַל
 לִבּוֹ תַּחַת הַטּוֹרֵל כִּפְסִית יִדִּי יִמְנֵתֵהּ שֶׁמִּשְׁמַל וְלֹא יִסִּיר יִדּוֹ
 זֶה מִזֶּה כִּ

להעבירו אם ירצו ליתן לו שכרו משלם ע"כ. וכ"כ בתשוב' סי' כ', כתב רמ"א יש שכתבו דש"ץ יתפלל מתוך הסידור המיוחד לצבור והטעם כתב הט"ז דוודאי נכתב לש"ש. ולא לשם התפארה. וא"כ בסידורים הנדפסים אין חילוק;

פסוק ב א חי כ" בתר י"ט סוף מסכת תמיד דנכון לקרוא חי העולמים בביר"י תחת החי"ת בין בבבירי שאמר בין בישתבה י"ט אבל שמעתי מפי אדם נאמן שחורב הגאון הג"ל אלא יאמרנו בפס"ח כתב דצריך לומר בתשבות בביריק תחת החי' ולא בקמ"ץ. ובשלי"ה כתב דנכון לימער עד מלכות ובגמ' א' ובסידור רש"י ושבו השו"ץ בביריק הנביאה א' בשב"א:

סעיף ב לא אותו הקדוש כו' משמע שלא יתחיל יוצר אור.
וכן מ' ה"ח דברי הטור. אבל הפרישה מ' דאפי'
התחיל הקדוש יגמור גם קדושת יוצר אור עד אחר שהתפללו
הצבור בלחש. וגרסה לסמוך עליו לדינא דהא ראיתי במתיר"ל
שפסק בשם ת"ר ש' דאף שלא התחיל אלא ישתבח יגמור
הכל :

עֵיף ד' ד' חומש כו"פ בחומש על הגהותיו כמו ס"ח א"ב
הומשני שלנו לדברי הכל אין מצטרפין וז"כ
ה"ב"ח: ה' נהגין להקל כו' והלבוש כתב אל ראתי נהגין
כו' ולכאורה קשה ליהב משום שאין לנו חומשני ה"ל לכך
א"א ראה נהגין. אך ר"ל דה"א אפשר ע"י ס"ח עצמו וכן
ה"ל רגיל קני הגאון ז"ל פסוקי חלכה למעשה ל"א יצטרף
אפי' בשעת הדחק. וכן פסק ה"ב"ח שגם רמ"א אין כוונתו
לנהוג כן ח"ו וראה לנהוג כן. אלא שכתב אין כוונתו
כו' ר"ל דבארזי מקום שנהגין כן מימם קדמונים שיש להם
כל מי לסמוך ואין למחות ולהוסיף. אבל וודאי לא ראה במדינתנו
לנהוג כן כאשר העיד חלבוש. וגם לקניי הגאון ז"ל שהיה
זקן ויושב בישיבה יותר מחמשים שנה. ורא"י ברורה לזה
ז"ל דהא בסי' קצ"ט ס"ח נהגין רמ"א גופ' דאין מצטרפין
וזהו לוימון ככל קו' חומש ואלו לשנות ע"כ וא"כ כ"ש
בתפלה לוימון קיל מחמלה ב"ש רש"ל ע"כ וכן ב"ב"א אלא
כדאמרן ואלא כמ"א שכתב בומגנו נהגין לצרפו ע"י חומש
לקדושה וברכו אגדה אבל אל לקדיש שואר עלינו ע"כ
דוד וודאי לאו מנהג ותיקין. ונהגתיו כן הוא מכה שלא
הבינו דבר רמ"א: וברן מן דין ראיתי רש"ל דף ה' א"א
הרבה פוסקים לאיסור גמ סיים שי להחמיר ולא להקל פן יצא
מפינו קדושת השם ב"ש עשרה. ה"א מצאתי בתשרי נחלת
יעקב ס"ח ש' שפסק כדברי לבוש:

מעיקר ז' א' מי' כו' והיה ג' או ד' כיוון שנשארו רוב שמכוננים תשר' רלב"ח סי' ט"ו. וז"ל הקשה הא עיקר ראיתי מהר"ל מאחר דאיכא מ"ד דקטן המוטל בעריסה משטרף וא"כ דיו לבא מן הדין להיות כנדון גבי קטן דקטן א' ולא ב' שמי' ישן כן ע"כ. וז"ל דשאני גבי קטן דליכא קירא דאמיא לצרף יותר מא' כמ"ש ב"י. והנה חז"ן

האזריר לתמוה על מהר"ל דלמדור דישן מקטן אל א ק"ל
 ע"ש, וק"ל מ"ש ב"י דא"י מאן דפליג וכו' משום
 להביא ב"י קדושה ע"ש. גם שאר קוש"י נ"ל לדחות ב"י
 וכו' וכלתחלה יש להעיר אותו. כתב בתש"ן דרב"ז סי' רמ"א אם
 להתפלל עשרה כל א ביחיד וכו' דרמז מניינו קדוש קדושה
 כדמצינן בג' ברכות המזון וכו'. וכן דרמז מניינו א"ע ש"אח"כ
 ונתחברו עשרה אינם יכולים לחזור להתחלל קדוש קדושה.
 ואם חזרו להתפלל הוי ברכות לבטל דבשלמא היכא דאיכא
 א"ע וכו' אמר התלמוד וכו' מהמפלל וכו' וכו' אמן. ואע"פ
 שדף דא"י א' מאותם שכבר יצא יכול לחזור להתחלל
 וכו'. סוף א"ה מ"ש שעדיין לא יצא יחי תפלה וכל ישראל
 עושבים זה איהם, אבל היכא דכבר יצא חולט יחי תפלה במצאו
 ברכות לבטל ע"כ בקצרה. וז"כ בקולין מ"א סי' ס"ט
 במשם הגאון מהר"ל יהושע. וע"ל ר"ס ק"ע ע"ש ודו"ק
 וע"ל א' ס"ט ב"י א"ע:

מעיקף י ט שלשה עשר אינה כו' וכתב ע"ת יש לתמוה דהא

והוא גזל כספת העיבור נעשה בר מצוה כדבר ראשון והוא
בבורר. שוב נדגש מ' מא וראיתי בו מן כדור ע'ת ותימא
ע'תו שלא ראה תשר' מהר"י מ'ניץ. כתב מ'א מי שנולד
לעולם א' דר"ח כסליו וכשנעשה בר מצוה חשון חסר לא
היה נעשה ב'מ עד ר"ח ע"כ. ונעס' תרס"ח ס"ח ה' ביאר צייט
לחיותו והוא לחיפן. כתב תשר' ב"ח סי' קצ"ה ז"ל שחששה ששנו
בגזל כסליו ב'ר"ח טבת היתה חסרה וכשנעשה השנה שלמה לא
היה לו ע"כ. נראה פירושו שנולד ה' כסליו חסר
ה' רק יום א' ר"ח טבת ועכשיו כסליו מלא ויש ב'
ימימים ר"ח טבת מ"א מעשה בר מצוה ביום ראשון דר"ח טבת
ולו ה' דר"ח לדעת מ"ה הג"ל דלא נעשה ב'מ עד יום שני
ביום ר"ח א' דר"ח נמשכו י' שלשים חדש העבר ויש
לחלוק קצת: א' פירשו בזה שבתו באילה רבה ל"ד
דברי ש"ע וזכשו שכתבו א"ה ראה ב' לנדות
שס' יומין נמשכו ולא יתפלל בעשרה ולא ימולו לו ב'
ותמה הש"ח הא בלאו הכי כל מגודה אסור
ביומיו ותפל' כמ"ש בש"ע שם ס"ב ע"כ. וכתבת' דורדא
במגדה אסור בימיו ותפל' אלא הדיינו הצטרף אותו
או לעשרה אבל כשיש א' שורה בלעז מותר
קאמר דא ראה ב' לנדות ששלא יעזר בבית
פירשו בפירושו כ"ו וע' א"ז. כתב ש"כ' שספקתי אם
מותר למגין וספקתי שחשון חסר עד ר"ש תלמוד:
א"רן מצ"ח ס"ה שאנו מצינו ליומיו ר"ש תלמוד:
א"רן מצ"ח ס"ה שאנו מצינו ליומיו ר"ש תלמוד:

הפתח כללוח הדוא פ"רש"י דאגנן עצמו קרי משפה הנפית
ש"ע עובי הפתח עד מקום הנקשה ואף שלשון ש"ע עובי
הדלת ולשון רש"י עובי הפתח- מ"מ משמע מלשון ש"ע דהיא
היא ודוק- וכן משמע מ"ע שכן פ' דברי ש"ע וכן פ'
מ"א- והטעם נ"ל אף שכתב ב"י דמשמע ל' בש"ס שהוא
כלפניו- מ"מ מיון שהיבא קמ"ל דביר' י' ירוחם שכתב בחד'ר
לשואל כללוח ביטל דעתו מפני דעת ר' ירוחם- אבל ש"ע
כתב דש"ע לא כתב באגן עצמו מה דינו כלומר ממקום
משפה הנפית- ש"ע עובי הדלת ולפנים ההיגיון כל עובי
האסופה ע"כ ולא דק- ועוד דממקום שפה הנפית ולפנים
הוא היתא הכנסת מע"כ פ"רש"י- שהבא ב"י ועוד לדדיוני
שהבין בש"ע דמאגן ולוחן קאמר ולא אגן עצמו א"כ ה'א
מבואר מש"ע דס"ל דאגן עצמו כלפניו לא הוכיר אלא
האגן ולוחן ודוק- וז"ל דליתא כתב ש"ע מ"מ דמשמע ב"י
שמשמטנים לדברי' ירוחם דאגן עצמו כללוח והשתא צריכין
לפרש ש"ע לעובי שסתם ביה- ויבותר ש"ע רב שהאיר
ב"י ש"ל ש"ל ליתא פתלה חל כלפניו כן פ' מורי ע"ה
ש"ע וכן ב"י תנאי בשר ר"י בר בנימין וכתב הטעם
לדעוין שבת אפרין פתח פתוח כלפניו- ואילו ראה ב"י
ההפך- א"ל פתח פתוח פתוח ודליתא

מכאן נראה שיש להבחין בין שני סוגי חזקת ראייה. סוג אחד הוא חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האדם, וסוג שני הוא חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האשם. חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האדם היא חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האדם כחשוד או כמתאשש, וזו חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האשם היא חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האשם כחשוד או כמתאשש. חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האדם היא חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האדם כחשוד או כמתאשש, וזו חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האשם היא חזקת ראייה שנוגעת לזיהוי האשם כחשוד או כמתאשש.

לִיה לִכְאֵן וּלְכֹאֵן הִטְעַם דְּכִיּוֹן דְּכּוֹלֵן דְּעִתִּיה עֲלֵיהִי שְׁחָא וְיֻצֵּא אֹתוֹן מִצְרֵפִין לִיה לִהְיֵן וּלְהֵינִי וְכִי"מ אִם ט' אָו הָרֹבּוּ לְחֹץ אֹו לְפָנִים הַשִּׁי"ץ עֹמֵד עַל הַמִּפְתָּן דִּכְּוֹל לְחֻצִּיאִם וְדוּקָא הַשִּׁי"ץ מִמַּה"ט אֲבָל אִם אַחֵר הָעֹמֵד עַל הַמִּפְתָּן לֹא מִיבְּרֵא דְלֹא תִּשְׁבְּרִין לִיה לִהְיֵן וּלְהֵינִי אֲבָל אִפְּסִי ט' בְּפָנִים אֵינִי מִצְרֵף לָהֶם כִּי מֵאֲרָף לְחֹץ לְחֹץ כְּלָחוּץ ע"כ וְצ"ע :

ספיקה יח טז אינם כ' שהרי יש מחיצה ופתח הוא כמו מחיצה: וכן הוא הדין בחצר גדולה וקטנה בשלא ונמצא כ"כ ר' יוחנן דל' ל' ולשון דמיתא. שהרי יש מחיצה ודלת שאפשר לסגור דמיתא. ומ"ש בספיקה כ' עובד כוכבים מפסיק כן מבוזר בב"י בשם ירושלמי שכתב כותי מפסיק הרי עובד כוכבים הוא כעובדים עצמם ודלא כמ"א:

אינו מפסיק (מ"א) וליתא דמב"י ולבוש מבואר
דמפסיק:

או י"ג ורועים ד' לצאת צריכין כולם לשכור

בשבתות ומועדים לא יאכלו אדם ואישה אלא בשר חיה או בשר אדם
ממשש שקירה לא יאכלו מנעיה מה דלא תחזיקו לזה: כן מפרשין
במדרש דרשנו שם ב"ג כתב בשם גליון מרדכי דפרעין בשנה
שכח אחד מחובי העומד אצל במקומו. ואמר דגורגוני
בזיון כי היינו נשאין דרים ביבוס אלא ח' דצריכין להשכיר
לדא תלי' במקומו דעניים יכולים ללכת לעצור הסמוכה
אנן העשירים אינם יכולים להיגר רכושם ולכס מ"א.
ממיה באגודה שפירא דבחרת שמע ליה כדבריה הש"ע מלוש.
וטעמא גיל כי דין ה' דכופין לאדם לזמן המוסקס עיבוס
אשראן להם מנין ששוכרין רחא או שנים וד"ק. אלא לפי
אם אין בה אלא י"ד ואחד רחא לצאת אל החייב לשכור
אם מכלס את הוא עני ויל' גזע' ומש' הלבוש האדון ושהיה
הולכים להרוויח כן רחוק. ודע דאף דבתון בס' ג' סעיף
כ"ג במקום שאינו מנהג גובין לפי מנהג היינו במ"ש
טעמא דעשרים מוסקסין בשכר לפי עמית הקול. אבל חכא
איה הנה שכל העני אל היה צריך העשיר לשכור במקומו.
והיינו שיים לדבש השכר הוזן כן לפי מנהגם שם שאר
השטות דר"ל היינו הוזן שכל במה"ל סי ק"ד שם
הואז אונס מעט פטור. אבל אונס רבא ממזל או פשיעה חייב:

או ד' בעלי בתים עשירים ויש להם תמיד משרתים ומלגלים להם המניין. כתב מעלי צדק הדברים סיבות הישוב ורגילים לבוא לישוב או צריך ליתן כלום: כ"כ כופין כ"י כתב בדישעה מהרש"י ש' כלוקי בלחורם וללומדים במקום שאין מנין תדיר לילך לבה"א אף ע"י פי שבתטלו מלמוד בשביל זה דומן תורה לחור. ולא הגזו הרבנים להתפסל בבתי כנסיות לבדם אלא בקהלות גדולות שערוב עם ומנין יותר ע"כ: כתב רדב"י סימן י"ג תפוס ששהר נתן לו רשות יום א' להתפסל עם הצבור במנין יתפסל אותו יום תכף וכן במה"מ הצהיר המתנין על י"ב ופירשם מי שמתפלל ביוזע עיין במ"מ דף ק"י מה שאמר במקום קדוש וקדושה וברכי:

מעיקף א א יש לכווין כו' יזהר החזן להדגיש ג' דיתגדל

דלא לשמעט יקדלז הנהגה של עורף קדל. וכן לא ידגיש ב' דיתברר אל' לשמעט יתפטר. וכן יזהר לחתוך ה'יה' דיתחיל דלא ליטערפ ח"ו ויתחיל. כ"ש ש"ע דר"ב ודאמר אני שיש למחות בחזן שמפסיק בין בעגלא ובזמן יתקלוב ובין ואמרו אמן. אלא יאמרנו בזמניה אחת. כי תקול ותחילו איש"י קודם שאומר תברא ואמרו אני ותוא של כדיו. וכן מצאנו בספר המנהגים דל' הש"ץ אמר ואמרו אמן ויענו הצבור אחרינו אמרו ע"כ שנאמר גדל לה' איש"י וכן ראוי לקדמם לחזן ע"כ. כתב בהשבוט הראש' חלל' דאן לומר קודם עש החזן כי אין אומרים קודם אלא בעשרה. וכתב צריך להבין לחזן ולענות איש"י אחרינו. כתב ש' יתגדל ויתקדש שמה רבא. איש"י וישבו ויתפארו ויתרומום ויתנשאו ויתהדרו ויתעלה ויתחיל. הן כנגד עשרה אמרות ושהם נברא העולם ולזה אומרים בעצמא דברא כדעוניה ושלפי שירי' דברות נכללין ביר'ד מצאנו והיה הספק בין ששני דברות ראשונות לשמנה ששני' דברות נאמרו מפי הבורה' חל' כפי משה כן תפסיק בקדשי כן שני שבוות יתגדל ויתקדש לח' אחרונות ע"כ. וכלל בין כתב ויתברך כן ח' מיני שבה נגד ו' קדשים והשמיני נגד קדש של חיות וצריך להאריך ולמשוך תקלוסין כדי למנות השבת. עוד יש שטע על שמה רבא ברי'א בהיפר' כלומר לבשר בשם י"ה צור העולמים. בחייוכו ובזימיוכו לפי שראו י"ה עמיר ושעני ממשעלה לכך מצאנו ישראל בחייוכו. וברקע על פומי' ישראל אל' ימרונו מפני אחיהם. כתב הכל בן חייב אדם למשוך רבא בכל כחו כדי שיחשוב בלבבו. במשכות רבא לחזין כל אותן הכחות שכתבנו ע"כ. מצאנו ברבאין כ"י ב' שנאליהו חל' תקנו בקדשי ט"ו

ספר ב ה' להקדים כן כתב הלבוש אף שאין לו ציטת ותפילין יקרא ולא ימחין ואח"כ כשיבואו יתקן ויקרא בזמן ק"ש אם ש' אחרת וא' ממזר ע"ז ובעגל ד' האריך להשיג על הלבוש דמות להמחין ואם נאנס עד שיעבור הארץ נאנס ובצ"ץ ס' ס"ו היה דבריו מקאמר הש"ס י"ד מ"ש י"ד וקרא ק"ש ואנת תפילין צללי משום שלדוחות ארצות ופרש"י השליל ק"ש שאחר להביא לו תפילין מעיקרא ותישב בל איל הניגן זמן ק"ש הווקע לקרית כדי שלא יעבור הזמן וכי מטא שלוחא דתפילין אנחינוה"ז ואני אומר דאדרבה מפרש"י כי בלא הליך דרווקא ק"ש דחשיב לך א"ל אולי א"י שגא לא היה לו תפילין אף אחר זמן ק"ש לכך קרא. אבל אי השגב דאול אף שיעבור זמן ק"ש היה מחויב. וראיתי בהכפת לשבח מוחק את תפילת ותישב בל אולי ע"ש אבל כפי הספרי אית' וכן בב"י וצ"ע התיק כ"י. מהו י' לפרש כונת ורש"י משמע דאי לא מטא שלוחא דתפילין ה"י מצלי הכף ופלה המחין בעושה פלא וק"ש י' למה לא אחזי. ואזן מותלה מאחור כמש"ס שעה א' אולי דחשיב דלא אשתי. ועוד י' לפרש בו וצ"ע וכפ"ב ב"ח ד' ד' אך על מ"ש הלבוש יקרא א"י ומוזר חילת כתב אדמו"ר צריך בהנחתו לבדו עושה פניה ע"ש. ונראה דרווקא אם יעבור זמן ק"ש הוא ל"א יתבאר. אבל במשך זמן ימחין על ציטת ותפילין. ואפשר אם מחיב. ומתפילין א"ל המחין להתפיל אח"כ יחיד ואף משמע בס"י דמפסיק בהנחת תפילין בל גאולה תתלה. וכבר נשמע בספרי דמפסיק דמפסיק גאולה תתלה ע"ש ע"ז מתלה בבור. מ"ש לומר דהפסקה התנחא א' ברכת תפילין לא מקרי הפסק כולי וק"ל כיזן התלה צורך תפלה ודמי צורך לגביל לתורי למ"ש גאולה וק"ל. וראי' לה י"ל משום השגב"ס א"י שפ"ה זמן גאולה להתחין בזה כיון דאפילו בהעברת זמן ק"ש יש פוסק להתחין כדאמרן. שוב מצאנו במ"א ס' ס"ו שפסק כן ואף שראיתו נדחין בכלל דברי ע"ש. מ"מ כבר פרשתי דלדינא עיקר הדין:

מִפְעָם ג וְיָכוֹל לִקְרוֹת כִּי גַם יֵשׁ לוֹ הַתַּחֲמֵל בְּבִיתוֹ אֲחֵר
ק"ש וּבְרוּתוֹהָ וְכִי בַסּוּק ח' וְעִין ב"ה
שֶׁבְּרִיו וְסוּרִים לִסְר' פ"ט וְקִצְרֵתוֹ: א' מִקִּיר שְׁמִיר יוֹצֵר אוֹר
כִּר', וְלֹאנִי שְׁמִירֹת. רש"א. אֲבָל גַּם כָּתוּב דֹּא"ל יוֹצֵר אוֹר
כִּ"כ בַּהֲשֻׁמָּה שֶׁכֵּן ס"ל לר' אֲבָל גַּבִּי דָּבָר בְּרֻכּוֹת אֵין מַעֲבָב
שֶׁכֵּן בִּי ס' ס' וְשֶׁכֵּן הִרְשָׁא בַּתְּשִׁי מִי שִׁיחַ דְּכָל יָמֵי
הַמִּקְדָּשׁ קָרוֹא אֲהָבָה רַחֵם יְחִידוֹ ע"כ. וְתִמְנָא עֲלֵיהּ דֹּא"כ דְּבִרֵי
שֶׁבִּא' סוּרִים. אֲבָל גַּל דְּבַתְּשׁוּבָה לֵא כָּתוּב הוּא לָלֵךְ לַעֲנִין
דִּינָא אֲלֵא מִיֵּיתִי רֵאיהּ מִשְׁנֵי שִׁינוּיָה דִּשְׁס' דֹּאָהָבָה בִּרְיָה אִינֵה
תַּחֲתָהּ בְּרִדְרוֹךְ שֶׁנֶּאֱמַר קִצְרֵהּ וְלֹא מִשְׁנֵי סְמוּכִים דִּיא
מִשְׁנֵי סְמוּכִים בְּרֻכָּה תִּקְוֶיָה עַל הָן שִׁינוּיָה דִּשְׁס' וְהוּא בְּרִיר.
מִשְׁנֵי מִשְׁנֵי בֶּסֶם ו' אֲבָר כֶּסֶף הַבִּיט וְשֶׁכֵּן בִּסְר' בִּסְר' ס' דֹּא"ל כִּר'
הֵאֵי. וְעוֹד דְּלִבְתַּחֲלָה צִיל בְּרֻכָּה קוֹדֵם ק"ש:

מערת ד' ח' בדיעבד כו' והוא שלא יתא רגיל לעשות (טור)
פירש ה"ח בדאקראי בעלמא פעם א' בחודש הוא
יוצא בדיעבד אבל ברגיל אינו יוצא וצריך לקרות פעם שנית
כ"מ בפסקי תוס' מיהו אם הוא שעת הדחק אפי' רגיל טובא
שרי כיון דאגיס הוא מאי ה"ל למיעבד :

ה' ט' לא יקרא כ"י וצ"ע דמסכת ברכות דף ח' ד'
 לא כ"י דדיה לעולם כ"י מוכח דרשאי לקרות קיש'
 כ"י מבורא בחיודי רשב"א דף ד' כ"י בדה"ה בס"ס האר"ב
 כ"י מרשב"א גופיה ש"ע ג"מ הרא"ש שכתב כ"י כבר כתב
 ידפוס מרפי ביד' וכ"ל כ"י מבורא חסור ועוד ג"ל דאנוס
 אש"נ. כ"י ג"ל דאמרינן בשקרא ערבית קרי ליה לילה ואחר
 קרי ליה יום ודוק וכן ג"ל דינא. שוב מצאתי בספר
 מנחת כהן דף כ"ה שספק דמותר לקרות. של ערבית אחר
 ערבית וכן קיש דשחרית (לומר) שמראה חבירו ו' ושל
 ששחרית אחר זמן הנ"ל קודם הנצ"ח ומשני מדבריו והרא"ש
 דמותר לזה. וכל שמעב הכי בהרא"ש א"ל דלענין זה חשיבין
 עמוד השחר עד תנא זמן א' כ"י מסתבר כיוון דבידבר יוצא
 בשל שחרית מיד אחר ע"ה ובשל ערבית עד תנא חומה יוצא
 להתקל לאדם א' בפעם א' חצי יום וחצי לילית ודוק. וכן
 יצא לחלל הזמן במש"נ עד זמן שמראה חברו ודוק. וכן
 מצאתי מבורא ברמ"ם. והואיל דאדא לידן אפרש בקצה
 ויבירי תוס' שני שקשה בחיודי הלכות. וכן בספר מע"מ על
 ש"ש תוס' א"י י"ל ימא כ"י. משום דבעי לאשמעינן כ"י
 דה"ל תורוצי כ"י כ"י לא כ"י כ"י במה שמהנה תוס' לימא
 ויבואר כ"י תורוצו דחק. כ"י קשה ל"י של תוס' מהיכיס
 דעתו לקרות ק"ש של ערבית אחר חצי יום של תוס' ד"ה לא
 דף ותיא דנקט כ"י הוא מהנה מה ענינו ג"ל מעלה. כ"י ל"ל
 ויפליש הכל מקל א' ע"ש מה שמצאתי בחיודי רשב"א דף
 ד' של קוש' תוס' ז"ל ולי נראה דא"ל דנקט מלת תורוציהו קודם
 ד' ותיא דקרא של לילה מיהו דרוק מלת חומה ד"ה קריאה
 וחד. אבל השתא אשמעינן דקורין של לילה אפילו כ"י ממש
 דף ח' חמה עכ"ל: ואם כ"י של תורוצו יום ממש שני תוס'
 מ"ש א"ל י"ל ימא א"ל. הא דלא נקט שני פעמים קודם
 ג"ל ממש דבעיא לאשמעינן שאינו יוצא בשל לילה ע"כ.
 כ"י דרוק אחר הגוף אחר דאניו וצא. אבל קודם ג"ל סמוך
 ממש קודם ודוק. וג"ל שות קשה לתוס' ד"ה לא. ומשום
 שנפשיהו למה לא מתיצגין אלא נקט שני פעמים בלילה
 וימלה עמוד השחר את דק"ש של שחרית מהו א' יקרא
 לעמוד השחר אלא רחוק אחר שעלה עמוד השחר. אבל
 השתא אשמעינן דקורא מיד לזה משני תוס' ותיא דנקט לאחר
 וימלה עמוד השחר אלא דרוק מיד. וז"ל כ"י השתא
 כ"י אין פירושו מיד ואם כ"י לא אשמעינן לזה מיד. כ"ל דבר
 מקובל לייורר לעומקה של הלכה. וינאה ח"כ בס"ד:

בשם. וכן לבעגלל וזמן קריב ואמרו יכרע ויזקוף לאמר
 יש"ר הדיינו לפני השם. וכן באמרו יתברך יהיה כרוע ועומד
 עד שיגיע לשמי' קדושה ב"ה ואז יזקוף. וכן באמרו התקבל
 יהיה כרוע ועומד עד שיגיע לקדם אבוהון דבשמי' ע"כ.
 ומדברי ש"ע ולבוש לא משמע כדבריו:

מַעֲיָה ה' י' עוֹשֶׂה שְׁלוֹם כֹּר' עַ"ש הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם אֵשׁ וּמִים
וְאִין א' מִכְבֵּה חֲבִירו (טור) וְכָתַב דָּאָף מִיכָאֵל שֶׁר
שֶׁל אֵשׁ וְגִבְרִיאֵל שֶׁר שֶׁל מִים. וּבִירוּשָׁלַי מֶלֶאך א' חֲצִיו
שֶׁל אֵשׁ וְחֲצִיו שֶׁל שֶׁלג :

סימן בז

[illegible]

סימן נח

דיני קריאת שמע וברכותיה

מִפְעָא א' וּמִן ק"ש כו' וּמִבְרִינִן שְׁתִּים לִפְנֵי ו'א' לֵאחֲרֵיהּ
וּבְעֵרָב ב' לִפְנֵי ו' לֵאחֲרֵיהּ וּמִסְכּוֹם עַל מִסְקוֹ
שֶׁשֶׁבַע בְּיוֹם הַלֵּחְלִיךְ (טו) וּבְחַב לְהוֹשֵׁב עַל שְׂקֵם עֵרֵב לִפְנֵי
וּבְחֵיב וְיִזְוֵי עֵרֵב יִזְוֵי בָקָר לִקְחוֹ ד' שָׁהָ הָרֹב לְעֵרֵבִית
עֵיכ' פ' קִשְׁי' לֵיל מֵלֶמֶה תִּקְנוּ בְּעֵרֵבִית בְּרֵכָה א' יוֹתֵר שְׁחִיתִי-
אֲרִיבֵל א' לֵאחֲרֵיהּ בְּשֹׁחַר טו' ו' שֶׁבַע בִּי לֵחְלִיךְ-הַלֵּחְלִיךְ-אֲרִיבֵל
אֲלוֹ שֶׁבַע מִצּוֹת שִׁבְעִשׁ יִצְוֹ אֶרֶץ אֲחֻבָּהּ שֶׁמֶל וְהִיא א'
שְׁמוֹנִי וַיֹּאמֶר- אֲמַת וַיֹּצִיב- גַּלִּיל יִשְׂרָאֵל וְלִפְנֵי שְׁאֵין מִצּוֹת
לְעִצִּיצִית בְּלִילִי מוֹסִיף בְּרֵכָה עֲכ'. גִּם בִּצֵּעַ עֲמֻלָּשׁוֹב שֶׁמֶל
פִּסְקוֹ שֶׁשֶׁבַע בְּיוֹם הַלֵּחְלִיךְ-עַל שֶׁבַע בְּרִכּוֹת וּשְׁדִחֵית
עֲרֵבִיתִית יִזְוֵי וְכֵן פ' בִּי לִקְנֹן רִסֵּל רִלֵּו דְּבִרֵי הַטּוֹר שֶׁחֵבֵי
וְרִבֵּל אֲמַר עַל שֶׁבַע בְּרִכּוֹת וְעַל הַלֵּחְלִיךְ-וְכֵן שֶׁמֶל
וּבְרִשָׁתִּי ד' ו' א' וְיִזְוֵי רִשֵׁי בְּרִכּוֹת וַיֹּצֵעַ דְּבִרֵּי בְּרוּשֶׁלִּי
מִמֵּי דְּבִרֵי רִיבֵל הֵן מִסְחָמַת פִּירוּשׁוֹ עַל שֶׁבַע מִצּוֹת וְלִכְּ-
חֲדָשׁ שְׁחֹר בְּרִכּוֹת אֲלוֹ שְׁחִיתִי שֶׁבַע וַיֹּצֵעַ בְּלִילֵיהּ-וּכְדִבְרֵי
חֲדָשׁ שְׁחֹר טוֹב- בִּרְכּוֹת בּוֹחֵ יֵל דִּסֵּל לֵאחֲרֵיהּ שְׁמַעִית מִקְרָא
וְיִזְוֵי ד' מִצּוֹת גִּם ד' בְּרִכּוֹת-וַיֹּצֵעַ אֵלֶּי שֶׁ לֵנו שֶׁמֶל מִרוּחַ

[illegible][illegible]

שבתות כגון יתגדל ויחַדש וימלך ויחַדש הרי שני' ונ"ל כגדגד ס"ו שצב שירתא ותשבתא ותנחמא ותנחמא הרי שני' ונ"ל כגדגד ס"ו שצב המעלות וכן בשבתה שני' שבתות. וכן באמת ויציב יש ס"ו וינ"ץ עד טוב ויפה ואמת אינו מן המנין כי הוא נחשב למעלה אלהיים אצל אב"י. ונראה שחם כגדגד שני' ייה. כתב הכל בו דקדושה ביר"י כי קידש עולה ת"י שמקדש ראשון היה קיים ת"י שנים ובו היה בריך זה השם והיו הכהנים קורים אותו ככתבו ועשוינו אנו צריכים לנחמה דלעילא אבל תשבתא ותנחמא ד' מיני קולטין כגדגד ד' אותיות השם ועתה תבין לשון נחמא ועיין בטור: ב בקול רם כי ו"ל כשגמביה קולו מתעורר הכונה. ומ"מ לא אגיבה קולו יותר מן המבצר. ועיין ס' ק"א וקכ"ד: ובלח"ז דף י"ד. ג קידש לעמוד כי מהר"ל היה עומד עד שסיים אשכנזי. ולי נראה שיעורו עד אמן שאחר יתברך כמו שיחבאר בס' ס"ו בס"ד: ד ועתה יגדל כי מהר"ל כתב שאין לומר לא ועתה יגדל. ופסקי חז"ן מסקי דבקרשיין כי ישמחה ליצור בקדושה קודם תפלת ערביה אין לאומר אבל בשאר קדישים אומרים. וכן פסק בשלח"ז דף רנ"ד. וכתב ש"י דדווקא קודם שמשתחיל ההוא יאמר ועתה יגדל בדבשה שאומר ההוא יתגדל אין אומרים. ועתה יגדל אלא שאומרים בלחש. וכ"מ בכל בו והוסיף עוד דאמר נמי י"י חפץ כ"ן ה' (בא"ח) ויורשו שאנו כי כבר כתבתי שיש טעם עוד פי' (לשון) המור שואה כפשוטו תרגום של שמו הגדול הוא שמה רבא. ולפ"ז צ"ל שמה רבא מברך הכל בגמישה אחת. ואין להפסיק ביניהם. וכן פסק הרמ"א ו"ח קכ"ד. וכן פסק בב"ח ס"א כתב לדעתא נמי ידי פי' שמה הוא שם י"ה ר"ה שמה מן ק"א. כתב שמה צריך להפסיק קצת בין אמן לישרי' כי אמן קאי על יתגדל. וכן בין אמן למודים כי אמן קאי על רצה. עוד כתב צ"ל מברך בקמ"ץ אחר לשון תרגום. אבל מברך הוא לשון הקדוש. גם בקבלתי חיבת לעלם נקוד שירא תחת לפ"ז וקמ"ץ תחת עי"ן ופתח"ח תחת למ"ד כי נקוד שירא תחת לעלם כתרגום של דניאל. אבל קצור שלש צ"ל דייביר ב' תיבות ע"ש. ולי נראה גם דברא שמעם הכי מצינו בתרגום חקת אשר אין דליית אשכנז' א' ויורשו בשתי תיבות וכן בדוכינא מובא אשר תעשה וכ"מ א' אומרים תעבד וכן במזאר א"ל לאבן עוד ס' קכ"ו גבי נט דייבאר דתהיין דתצביין ומשום חומרא דנט נהוג קא' להחריץ ע"ש שמה אכ"ס. בס' המהנין מצאתי דמיאל אגריאל רשאל הממנים על ישראל להחריץ בלשון ארמי וע"ל ס' ק"י. ובספר דניאל כתב השטעם לפי שבמיהם גורו אוריבים שלא יאמר קדיש והנהיגו לאומר בלשון ארמי בלשון כירי בו. ואף שבתלמוד הגיטות אל רצו להחזיר הדבר ליושנה דכ"י שלא וישמחוהו הגיטות והנפלותא. ובכל בו השטעם שלא יקטרוהו המלאכים על שמחפליין על הגאולה דלעיתר יהיה להזדקקים גדולים ממלאכים וטעמא דהגאולה אין טבעם לעשות ק"ט טוב. וכיון שכן אין להחזיק להם טובה אם לא יקטרוהו אלא אצדקיים מהגבריים על יצדם. כתב אברורסא אין יקשה בעינין מה שתקנו לומר יתברך וישבתה וימחארי כי בלשון הקדוש כי השבח אל יתחיל כתיב לשנות בלשון תרגום. וע"ש מקדיש אחר שנקבר המת. כתב כ"ג בשם ר' יונה מ' שגדולין לו לענות אשכנזי וקדושה וא"י לו לענות שיהיה. יענה אשכנזי ע"ש ר"מ' כשש ע"ש בתי כנסיות לפניו בא' מגיעים לקדושה ובא' לקדיש שאחר י"ה. ילך ויענה קדושה כי שם ישמע ג"כ קדיש אחר התפלה. כ"מ מ"א:

סעיף ה ה' לעלמי עלמיא כו' כתב מ"א י"א לעלמי בלא י"ו ו' שלא יתי' ויתר' כו' כ"ח אותיות ו'א' ולעלמי בור'ו ואורמי' ש' שמה חסר יוד' כי כו' הוא דבינא' וכן עקר ע"כ א"צ ע"ד דוה דרוקא לסברא האורמי' שאין מחויבים לענות אלמ' עד עמיא. אבל למא' דעונ'ן נמי היבדך וכדפסג' אלמ' ש' ש' בלאו הכי י' יותר' מ"א אותיות. וזה נראה כונתה הלבוש שכתב הנפוסא' שמה' ביריד' ה' ולעלמי בור'ו. גדולה מזה כתב ש"ה' שמוע'י העולם. שפס'ימים ביהבך אלמ' צ"ל עד ואמר'ו ולא אמרו ביהבך והם כ"ח תיבות. ומנ'ן כ"ח גנ'ר' די ימין ויד' שמאל' שבו'ן תפיק' די ימין' ה' אליהו' ה' די. ש' שמאל' כו'ו' במוכס' כו'ו' ע"כ מצאתי. ומ"א כתב דמנ'ת קדמוני' ש' שד'ו' אורמי' עד תיבך' בלבד. ולי' גורא' דעכ"ס' כפס'ימים בק"ש' רב'ו'כתיב'ם' לא' איתרבו'. וגדולה מו'ו' ראיתי' בלי' דף י"ב שכתב דאפ' תיבת' איתרבו' יענא' אלמ' יתשוק' דשמע' כענוה'. מהו' במ"א סי' ס"ו' הסכיס' לומי' אלא' תיבת' תיבך' דע"ש'.

סעיף ט ה' יתגדל כורע' כו' כתב הירשלי' שאמר יתגדל' ויתקדש' יכרע' עצמו' ואחר' שבעה' מפיו וזקוף' עצמו' ויאמר' שמע' רבא' כרין' כריעה' תחליל' שוקוף'

מִצֵּיָּוָה ו' ולא קראה כר' משמע אפילו במדד: י"א שליש היום כר' שגם זה קצת זמן קימה הוא [לבוש] ולא נהיגה דלא מצינו לבני מלכים אלא עד ג' שעות אלא המעט ההבדלות מפני עצמן נחקקו שקורא א"ה' דאינו אלא כקד' בתורה. וזו הוא לשון משנתינו וז"ל לית' דאחא דאחר דר שעות תספיד הברכות היינו מפני שהוא אחר זמן תפלה:

סימן גט

ספירה ב וְנוֹכַח מִיד וְאָמַר כִּי מִשְׁמַע דָּאם לֹא נֹכַח מִיד
אֵלָּא אַחֲרָי כִּדִּי דִּיבּוֹר עַל יֵצֵא וְהִסְמַח תִּכְתּוּב הַבִּיחַ
וְיֵצֵא קָאִי הַבְּרָכָה שְׁפֹתָא אִמְרֵי עַל יֵצֵא שְׁחוּרָא וְאִמְרֵי יֵצֵא
וְיֵצֵא שִׁלָּא אִמְרוּ מִיד. וְלִכְּנָן אִי שְׁסִיִּים בִּיבּוֹר אִוֵּר לֹא יֵצֵא
בְּדַחְתִּימָה לִכְנֵי מַלְכוּת וְלִפְסִי אִם מְסִיִּים אִבְעֵי יֵצֵא
מִתְּפִיחָא וְיֵצֵא. אִמְרֵי רַחֲמֵי בְּרִידִישָׁה שְׁפִי דַּבְעִינָן בְּכָל בְּרַכָּה
מִעֵינֵן פְּתִיחָא מִתְּפִיחָא לַחֲתִימָה. וְכִשׁ דַּבְעִי תַּחֲתִימָה צִמְרֵי שִׁיחָא
מִעֵינֵן פְּתִיחָה. וְאִם אִין אִוְרֵינֵן בְּחוּךְ כִּדִּי הוּי כִּיְלִי לֹא אִמְרוּ
בְּבִרְכָּה עֲשִׂי. וְלִפְסִי יֵצֵא דִּאִף שְׁסִיִּים אִבְעֵי אִמְרֵי יֵצֵא
מִתְּפִיחָא וְיֵצֵא דִּאִף דִּהָא לֹא מִעֵינֵן פְּתִיחָה בְּכָל יֵצֵא שִׁלָּא
נֹכַח עַד שְׁגִמָּה אַחֲבָה רַבָּה לֹא יִסְפִּיק אֵלָּא יֵאמַר יֵצֵא אִוֵּר
אֲחֵר יֵצֵא עֲשִׂי וְלֹא נִהְיָה לְכַתְּחִלָּה וְדִּאִף נִתְקַן יֵצֵא אִוֵּר
קֹדֶם קִ"ש לִכְ"ע. אֵלָּא יִסְפִּיק יִסְפִּיק אִוֵּר וְאַחֲבָה רַבָּה
כִּדְרֵאנָה סְבִיל מִיָּד.

[illegible]

הלכות קריאת שמע סימן נח—סא

בירכה. והתעם ג"ל דהא בפגי'ה קאמר ברוך כבוד ה' מקדמו
 ואחרי'הו אמר אדיר. וה' שם ללאכאיהו איז קדוש גמיר ברוך
 וזאת הלבנה ואם טעה שיש ואלך מחתיל מלאל ברוך ברוך
 וזאת ככבוז ה' הוי בסוף הברכה ג"ל. וכן פגמא' בר' יונה ואגודה
 וזאת וזאת להגאור פ' איז הכהן פ' איז עומדלן להדיח כחשת
 מ'ע'ס' פ' קדושה מ'ד'פוש א' היה יושב ועומד היה זה
 סודו. ואם היה עומד וישב ניכר שאינו חכם. ע"כ ועל סק"ג
 ואולי מיידי פ' בקדושת ובא לציון. אבל ב"ש שמעע דכל
 היה קדושה קאמר. וכן שמעע חכמה וכן כח'ש מיושב וכל

סימן ס

סְפִירָה א לא אהבה רבה כו' כתב בש"ע מהר"י לוריא ז"ל
מארבע כנסות האריך וכו' קד ר' ציציט בירך
המשאלות והתשים יחד בנד שמאל ונגד ידו ולב ידיו כ' בידו
עד הנחמדות לעד. ע"כ עוד משמע שם כמגמיעו לפ' ציציט
יאחזרו בידי מרד ויהיו כן בשני ידיו עד ותחמסו ואז ינשקו
וישקעם לפ' עיניו וסודים מרים. כתב בכולתו שציציט אמר
בחרת יזכור מתן תורה וקרבנותו מעמד הר סיני. לשפך הגדול
משה עסק. להודות כל הנברא הנהגה להודות ולא דבר לשון
הקדש. והוא וצלקת מעשה מרים. ויזכרתם את כל מצות ה' וזהו
שבת. וכשיאמר הביאנו לשלום כו' נידה הכנסותם אל השלילת
שבת כחתיף ליפול למטה. ע"כ כתב מ"ם ציציט שציציט אהבה
יזכר שבמדרב הקציולו ואז היה אחריהם הסם דכתיב זכור את
אשר הקצפת כו'. כתב בגליון מ"א צ"ל כן אבינו ולא התנינו
ותחמסנו. והצ"ל הנבזר אלא הגדול והגדול ע"כ אבל ראיתי
באבודרהם כן ותחנינו אבינו כו' הגדול הנבזר והנודע:

מקרא ג ב שנייה לראשונה כ"י ולשון הטור ורב האי פ' ודאי אם לא אמר לברכות כלל שמעכוּבֹת. אלא לענין זה קאמר בירושלמי שאינן מעכוּבֹת אם שינה הלא לומר ראשונה לבסוף ושנית תחלה אינו מעכב כ"ל. והוא כמול לשון ראשונה לבסוף ושנית תחלה דבחד מני דיוקן ש"י ולבוש. ג' כי לתמהא מה שחמא ב"י ה"ל לומר ברכת המצות ממנה"י דהיה קורא ומשם אי דיוק לכל לומר ברכת יוצר את הארץ והוא אהב רבה. ג' שאר תמיהת ע"ש. והב"י האריך לישב תמיהת ב"י ודבריו הדוקים ואיום לעניינן. ג' מה שבה יסודו שמי"ס דילן קאמרי סדר ברכות אינו מעכב היאן מתרין י"ב ר"ת ע"ש. ו' דאשמיטני לית דברי שרבי' מיהושי' במתרחן וכחב דאין זה אלי דהיית בעלמא. ע"ש כי קצתתי. ו' והנלע"ד כפייו הטור על פי מה שפצאלי מיהושי' רשב"א (בסוף דבריו י"ב לית הירושלמי. י"ב לפרש דמאי אינן מעכוּבֹת להקדים לקריאתה. אבל חזון הוא ומברך אותן לאחר ק"ש. ע"ל ונראה דה"א אמר ברכת שלאחר ק"ש קודם ק"ש. ע"ל דאין מעכוּבֹת וכו' משמע פ' הטור אם שינה הלא לומר ראשונה לבסוף ר"ל ברכות שקודם ק"ש אתר ק"ש. ומש' שני תחלה ר"ל ברכות שלאחר ק"ש וכן דברי שרבי' ר' בתחלה מביא סברת ר' האי בברכות מעכב היאן קאמרינן לכל. והשתא דשפיר דיין הירושלמי כן ממנה"י דקתינה היה קורא וכיון לבו יצא אלמא ללא איכפת לית בסדר הברכות קודם ק"ש אך אתר ק"ש ובוהי ניהא הכל כ"ל וזה ברור. והי"ס האריך להגיב בטור ע"ש ונהיג ל"י מקום ג' (לבשו) לפיכך הקורא כ"י לשון הלוּש שמעע דלמדין אך צריכות כוונתה אם צריך כיוון כפסוק ראשון יצא. אבל בע"ה כתב דלצ"ע צריך כוונה דהוּר בעל קול על מלות שמי"ס ולא הוסיך מדברי לבוש. ג' מה שמעע כדברי לבוש. אך קשה דבסיפן י"ב ס"ד תחב הלוּש גופיה לצ"ע פסוק ראשון צריך כוונה. ו' וזה ע"ש וזה מדברי שרבי' שחבא ב"י ע"ש. ו' ונראה לחלק ידעם מיידי מכוונת הלב אבל כאן מיידי מכוונת לצאת דלא בעינן למ"ד מצות אי צריכות כוונה. וכן שמעע מיהושי' רשב"א וכן מצאתי ברד"א דף לא. ועל ס"י ר"ע מ"ש מזה כתב דמצינן מצות דרבנן אך צריך כוונה:

בעיקר זה דו אגיה כו' כ"כ בשם הרמב"ם בסתם וצ"ע
דבהידושי רשב"א מסיק דף י"ב דכוונת קריאה
מיהא בעינן בכל ק"ש. ושכן נראה מראב"ד. וכן פסק רד"א
בשם בעל השלמה בסתם דאינו יוצא בקורא להגיה. וכן נראה
מסוגית הש"ס דפ' היה קורא :

סימן סא

מִעֵתָּה אֶל בְּכוּנָה כִּי צָרִיךְ לִכְוֹן שִׁישׁ בֶּ' שָׁמַע עַד
וּבִשְׁרִיף מִבְּ תִּיבֹתָ. והוא נבדד שֶׁהַ תְּהוֹרָה שֶׁ
של מ"ב כִּי כִלְלֵה הַשְּׁמַאל בִּימִינִי כִּי שֶׁ עֲצֻמָּה שֶׁל אֶחָבֵת
הִיא הַזִּמְיוֹן וְלִכְלֵן הַמִּדְקָדִיקִים שֶׁשֶׁת קִירָאֵת מִפְּרָשׁ וְאֶחָבֵת
מִשְׁמִימִים יֵד שְׁמַאל לְתוֹךְ יֵד יְמִינִי. כִּכֹּכ בְּאֵר מִיָּם חַיִּים. כְּתָב
רַעֲיָא עֵינֵי שֶׁעַד וְדִלִּיטָה שֶׁל אֶחָד הוּא שֶׁ' עֵצֶד מִלֵּךְ עֲלֵיתוֹ.
וְהָיָה עֵצֶד מִלֵּךְ עֲלֵיתוֹ אֶת מִלֵּךְ עֲלֵיתוֹ לֵאמֹר לֵאמֹר לֵאמֹר לֵאמֹר לֵאמֹר

לא שמע בסיקוריון זהו מרומם עניינים. משהי נחמד
אימתי שחיתים מנחה ורבותיה. אמת תהיה כי הקבל עליך עוד
לכלות שמים שהוא שמע למפרע. כתב ר"א מגרמייא כיון
שבראה וכותל של נעשה אמר הקדוש ברוך הוא כהם שנאמר
ביד וכותל של נעשה כי היות מייחידם את שם כלך נחל כח
ששע ישראל בלשון שמיית ע"כ. כתב הכלבדור כי טוב
להורהו בעד שקרא קריאת שמע בעשרת הדבורות כי כל
נרמזים בו' פרשיות אלו. אנכי ה' אלהינו. לא יהיה לך 'ה' אלו
לא תשא אהבתם. מאן דרתיא לא שמעבה בשמייה לשרא. וכו'
למלען תוכרו. ועשיים את כל מצותי. וז שבת ששקולה כנגד
כל המצות. כבד למען ירבו ימיכם. לא תחרש אהבתם. מהרה
מאן קדמא. מהקטל. לא תלך את תולדותי ואנני מצאתי
בירושלמי בדברי כלבו דליבא ועינא סרסורא דחטאה לא

כז

תגובו וכתבתם על מזויות ביתך. ואלא חביריך. ע"כ. ובשל"ח דף
 ט"ז כתב בע"כ שפר באר מי חיים הרמזים בענין אחי.
 ומדברת של"ח בראה בעיני דטוב לכוין בשערות המזויות.
 וכבר כתבתי כן דאם הטלבו מבראש של"ח ראה אותו : שכן
 באימה כל גורא דמסת ויראה וזו היא באופן וזה שכתב
 בשער שקרא שמע לעיתו נהרג על קידוש השם. וזו היא
 בכל נפש כי אז כבדנו וזו יקראו באימה ורתת ויע. ב"ח
 וצ"ל סימן ט"ז ס"ד :

סעיף ב ג כחדשים כו' גמ' פוטגמא חדשה כו' פירש
הפרישה ולהכי המשילו לפריטגמא כאדם הקורא
כתב ציווי המלך כשקורא במתן גדול כל ציווי וצווי בפני
עצמו להבינו על תכונתו. כן יקרא ק"ש כל ציווי וציווי עונש
ועונש הנזכר בה ישמע לבד עליו להבינו מה ציווי המלך
הגדול בדרך הוא :

סעיף ג ד יי אליהם כר ולא אני ועיין בתשובת נ"ש סי' כ"ו: ד' בט"ו הו"ו כר בסרל כל כתיב מאן אמר ר"א אל מלך ואני מצאתי יו"ט וי"ו עולה ר"צ הוא ג' למדין וצורת ה' הוא י"ד וי"ו י"ד הרי ג"ס כל כתיב השם של ג' י"ד ועיין עוד במ"מ שה"ש ש' ועוד. מצאתי בשם הגהות י"ד שפמתי י"ד משעה חמשה לעמודים חשרתו ישראל למשה רבינו ע"ה. ובאו הו"וין לפני המקום להוציאם מן החשד ש"ס תקונים בזה. עכ"ל: א"ע הגביר מלך בא"ב כח כולל מור מרריש אל הית אומר אל מלך נאמן לא בציבור ולא ביחיד והכל נכון באם תקפידו משום הספק מה לי יחיד מה לי צבור. ע"כ. ועיין בליח דף י"ג. וי"ל להכריע דבשחית יכול לכוון בט"ו הו"וין יש יאמר אל מלך ואני אצל עיבדי אחי תקנה אחתי אל לאמה"ה. אד"ה ביש"ל מ"מ תקנה אחת שיכוין בו"וין ורומגה דרוא"י מלך א' אותיות וא"ו אחת בכלל ר"ל מ' א' עד וא"ו בנמסריה אחתי ב' הו"וין ב"א אחת וצור"י אחת כות הדינו שפומה מור וא"ו וי"ד כנגד שם של ד' הרי כאן ג' שמות. ובצבור המור כות דייכין בשקס פית אחתי ה' אל אמת שהוא כנגד ה' אליהם אמת:

ספירה ה' ליתן ידיהם ב' וכ"ב בסוד ובש"ע א"ל ס"א ומשע קצת שבוהל שער ידיו על עניניו. אבל ס' הש"ע מהרי"א לוריא"ל י"ב סגור שער ידיו להמנעת ובידו המספאית יאחז ד' ציציתו. ע"כ ואולי הש"ע הולבשו בקש"ש של ערבים מידיו יאחז לקוחן המציצתי ביד ודחוק גס אפשר לדשון ידיהם. ועלמא קאמר ומיני ביד א'. וכן שמעם במהרי"א ל' תפלה ו' ל' הגיה ידיו על עניניו דע שטיס: כחונה א'. ע"כ. ועניו במש"ס שער בידו רמזהו ערפתינו ענינו:

ספיקה **א** ח צריך כ"ו בלבוש וצריך להפסיק בין כל תחיבה וחיבה והוא ספור **יפ'** ונראה דר"ל שלא יאמר התיבה במרוצה אלא במתון מתוך כאלו' מונה מנות ואמר בצריך ליתן ריוח בין הדביקים ענין אחר והוא שלא יאמר על לבבך בנשימה אחת. ואלו הריחו שנתון בין נשימה לנשימה. אבל שאר תחיבות יכול לומר בנשימה אחת רק פוסקין בין תחיבה לתחיבה. ע"כ. ועיין מ"ש לעיל ס' ה' לו בשמים ובארץ כ"ל לשון המסמך שחיובשו בשלש אמות ויחד בו רקיעים וארץ א' הרי"ו כ"ו ודרא"כ בשלש אמות של אחד נכללים א' עולמות שיכווין בא' להקב"ה שהוא ראשון וכל לשמה לעולמים. ובר' לארבע יסודות שהעולם הזה מוסד בהם ע"כ. כתב עז חיים כסאמר ה' אלחנני ה' אתי כיוון ע' ד' אותיות של הו"ה כסאמר ברוך שם כבוד מלכותו יתרון' ע' ד' אותיות של א' דאמ"ל כסאמר כ' כלומר שנתון ה' כרמול של הו"ה ושל א' יאריך בחיית יותר מראי' ו'א' ויארץ כ' בו ס' ה"ב"ה כשידיגש בדליית יאריך בנשימתו שמוציא מפיו שיעורו שישבוב כ' ולא כאותן המאריכין כ' בקודר' הגריי' שנתן הדלית' ומפסיקין הכונה ע"כ. י' להטות הראש"ש א' מורה שמוציא שתי' תת' מורה מערב דרום. אבל א' מורה מערב דרום צפון. להבוש יאריך בא' קצת ויכוין שהוא אחד ויכוין שכל יאריך שלא ישמע איז שפ"א איז ח"ו ע"כ עוד נאכל א' מורה שמוציא שתי' תת' מורה מערב דרום צפון איז כדכתיב יא' א' האחד שיפול. כתב מגדל עוז קבלתו האל"ף כמעט חוטטין בה למיעוט התבוננות בה ומאריכין בה' שליש. ובר' שני שלישין ע"כ.

סעיף ז יג ידיגיש כו' ומ"מ לא ידגש יותר מדאי גשמע
ט"ת והוי אוטם לבוש ועור משתבשין הרבה שע"י
שמדגיש יותר מדאי מוסיפין בה תגוע' השו"א ומשבש הקריאה.
כ"כ ל"ח דף י':

סעיף ח יד לא יחטוף כו' פי' שלא יקרא בחטף ר"ל בשב"א בלא קמ"ץ :

מעיקר מ מ"ו אסור כו' אם לא כיון לבו בפסוק ראשון כתב
הב"ח יש לאומרו בהשאי. ואם מתפלל ביחיד וליכא
שומעין יכול לאומרו בקול רם כיוון שלא כיון. והט"ז בס'
ס"ב כתב עוד תקנה דימתין איזה זמן דווקא ברצופין משתקין
אותו :

סעיף י ה"ל על מסחו כ"ו ודקדק על מסחו מותר כדכנס
המושג טעמא שאינו אלא מישוש שצירה אבל בק"ש
שחרית וערבית אין לשבול כל המרשה גם פסוק ראשון. גם
בבב"ש על מסחו כתב ד"א שגם בזה יש ליוהר. ומשמע דס"ל
שצ"א ליוהר כדבריו. וכ"מ בב"ש דיש לחוש לדברי מהר"א.
אילו אלו הם דברי מהר"א. ומה יתבאר למענין של המהר"א
שכ"א על הש"ע בזה המה לחנם. כל כמה שפירשתי נתרווח

הכל. ע"ש כי קצתו, ומשמע דפסוק ראשון בלבד אף על מנתו אסור ל"ע:

סעיף יא ו' יש למדע כי אבל ה"ה כתב דאין לשום חסם וגדול לבשל המנהג במקומו שנהגו כן. דדוקא כשיחיד אומר אותו בפני הצבור אסור. אבל כשכל הצבור אומרים כן לעורר הכוונה שרי ע"כ. וקשה מדפדוק הש"ס בסוכה דף מ"ה על מתני' דאמרנו אנו ל' ולי' עינינו אינו. והא כל האומר שמע ש"ע כו' והתם בצבור אמרו מגל לבוש וצ"ל דשאני התם דלא היו עושים רק לשיר ושהב בעלמא ולא לעורר הכוונה שוב נדפס ס' מ"א ודחה הב"ה לגמרי וכתב דאשתמיט לב"ח ש"ס הג"ל וליהא גם נעל"ד קצת ראוי לדברי הב"ה מוסקה דף מ"ה דקאמר דאמר ל' אנהנו מודים ולך אנו מקלטים ולכאורה קשה הא היו כאלו אמר שמע שמע. אלא דשאני בצבור וכיוון דפרש"י שם ו"ל מודים לאו לשון הוד' אלא לשון תודה שאנו מודים בה ולא כופרים. וד"כ גם אפטר הדיו כמו קבלת עול מלכות שמים עוד ג"ל לתרץ דכיוון שמפסיק בלך אנו משהמים לא היו כאלו אמר שמע שמע בזה אחר. וזהו כה"ג כתב שלי"ה ונ"ץ דאודות הנהגים לומר שמע כו' בשעה שיש עושים אומר ויעבור אין בכלל זה מאחר שאין חיוב באמירתם ותמיד סליחה מפסיק. ע"כ. וראיתי בס' תהא לעינים שמתקין לזה תיקון רש"י במ"ש מודים לאו לשון הוד' כו' פי' דבמודים איכא א"י פירושים או לשון הודיה או לשון מודים כלומר שאינו ד"כ גם כפריש. וא"כ פעם אחת לשון הודיה. והשני לשון מודים וכיוון דכל חד הוא ענין אחר אין לחוש בכפל. ע"כ. ותימא דע"כ יש גם כפריש. וא"כ פעם אחת לשון הודיה דא"כ קושיית הש"ס בקומה עומדת דהוי משתף שם שמים ומזהב. וג"ל שלוח תיקון רש"י ופי' שאינו לשון הודיה. ועוד יש לתמוה עליו כענין לאו בראשון ספיר זה הוא בענין פסק הלכה. ולענין שאומרים שמע ישראל כשש"ץ אומר ויעבור סיים בשלי"ה דף ר"ק יש ישוב ומנהג טוב בעיני כי אחר הוא בנמטרי"ג ודאי להוכיח ב"ג מרות. אבל ראיתי בלי"ה דף מ"א ג"ל שהוא בכלל משתקין אינו לפחות מנוגה הוא וראוי לבטלו ע"כ. וכבר כתבתי הנה"ץ כתב בשלי"ה. ותימא שלא הזכיר מדברי רש"י ועכ"פ ראשון שאין למחות כלל בעושים כן. גם נראה דבפנים ראשון ודאי יש לכל אדם לגנוה לאומרו. ולענין שאומרים בשכמל"ו ג"פ ב"כ כתב הש"י כיוון דקאי על שמע ישראל דאמר פעם א' ליכא למטעי:

סעיף יב ו' י"א אמר כו' אבל מותר לומר אמר ואמן ביו"ד כדכתיב בפסוק לבוש ק"מ א"כ מאי מר"ך בסוכה שם על מתני' דאמרנו אנו ליה ליה עינינו הא וליה"ו ביו"ד קאמר ויש לחלק. ולדינא משמע במ"א שיל"א אפי' אמן ושכ"כ הבחי' בפ' בשלח דהכופר אמן אמן זוכה לשני עולמות. ועינינו בבחי' וכתב וכל המכווין והכופל כו' משמע דדווקא מכווין וא"כ מי שאינו מוכנה שכיוון כראוי לא עינינו כן דמיא קצת דשני תפלות דסי' ק"ז:

סעיף יג ו' י"א בשכמל"ו כו' כתב ש"ג ובי"ח שאם לא אמרו כלל אין מחזירין אותו. ע"כ וטעמו דאינו אלא תקנה כיון דאמר יעקב. אבל מ"א כתב על זה וז"ל הלבוש כתב שאפי' אמרה ולא אמרה בכונת צדיק לחזור. ע"כ וע"ל סי' ס"ג סק"ס:

סעיף יד כ' כדי להפסיק כו' ועוד טעם בלי"ה דבשכמל"ו ברכה ולא לשון קבלה. כתב בשלי"ה דיש להפסיק בין שמע לישראל. וכן בין ה' ואלהינו ובין ה' לאחד:

סעיף יז כ"א דלא לישתמע כו' ורב האי גאון פי' הטעם תנאו בבגמטריה תרי"ג נשאר ה"ה דל מנייהו י"ח כנגד י"ח אונות שבק"ש שאלו ה' כנגד ב"פ אני ה' אלהיכם. וכתב במ"מ ולי נראה דתוכוהו על האותיות שהם חמשה בגמטריה ב"כ תרי"א לרמוז על תרי"א מצות המעשיות הכלולים אותיות התורה. והוא למען תזכרו שעושים המצוות קמיידי שגם תרי"א אבל השנים מפי הגבורה שגזנו הם עינינו ותולידם בעיון המחשבה וכנגדם אמר ב"פ אני ה' אלהיכם והוא דבר נכון: כ"ב שן וזכרתי דלא לתשמע שש"ן ושכרתי לשון שפירות (לבוש) אבל ב"מ כתב בלי"ה דליכא למטעי לומר ושכרתי את כל מצות ה'. ע"ש באריכות. וכן בטור ואבודרה"ם כתב הטעם דלא לישתמע בסמ"ך ופירושו שהוא מלשון ויטכרו עינינו תהום יטכר פי' דוברי שקר. שוב מצאתי ברוקח ס' ש"ך שכתב בשם מדרש ויכלו כדברי לבוש. ותימא על מ"מ דאשתמיט ל' דברי רוקח:

סעיף יח כ"ג דלא לישתמע האו"ו כו' פי' לפי שהקמ"ץ תחת הא"י מבטיח אף:

סעיף כ כ"ד בכל לבבך כו' כתב רד"ק בספר מכלול לא אסור להפסיק שלא לתת מקף בין ב' ה' הלמדי"ן כאשר הוא אלא אפי' שיקרא במקף יתן קוץ והבדל בל' שידמה כי ב' המדל"ן קרא כי הנה בכל הוא נידון מק"ץ מפני המקף ואם יקרא אותו בלא מקף יהיו נקוד בתולים והוא לא אצור רי"ל לחלוקי התנוע' אשר נוסד למשה בסניני. ע"כ:

סעיף כא כ"ה חנון ולמדתם כו' אבל בשלי"ה בשם ס' באר מים כתב דבכל אל"ף שאחר מ"ם צריך להפסיק אפי' כשאין שייך טעם דמותם גיון ועבדתם אלהים אחרים עיניכם אשר זונים אחריהם אלהיכם אני. אלהיכם אשר אלהיכם אני. אלהיכם אלהי. ועוד הש"י בל' תתחלטה אל"ף אשר של ריגושנה מבטא צריך הפסק. כגון אשר. אונני. מצותי. אשר. אונני. את ה' אלהיכם. מטר. אצבעם. ועצר את אשר ה'. דברי אלה. ויאמר ה'. אל. דבר אל. מצות ה'. אשר אתם ה' אלהיכם. וכן בדרך ובשכבך

צריך להפסיק בין נפשכם וקשרתם בין הדברים האלה. שלא יראה כאומר הדברים מאלה וכן וכתבתם על. וכן ראוי לדקדק ביו"ד של יהיה יתפ"ח ריב"ז ודומיה' וכן יראה כאלו מתחלת התורה באל"ף איה"י אשת"ח אריב"ו:

סעיף כב כ"ו ולא יגיד הנח וכו'. פי' כגון ב' שני' שבלבבך שנקד שבי"א ומשטתה להיות נחשפת ואו הוא נחה ואו נקרא שבי"א נה. ואם יקראנה כאלו היא נקודה נקוד' צירי' ואו היא גי' והו נקרא שרי"ג נ"ע או שבי"א נ"ד וע"ז אמר שלא יגיד הנח כו'. כן מ"ב ועיין מ"א:

סעיף כג כ"ז וקשרתם כו' ובטור ובלבוש איכא והיו לאות וכבר כתבתי בס' כ"ח וטענת הוא וצ"ל וקשרתם לאות:

סימן סב

סעיף א ו' לא דקדק בהו כו' כתב בס' החינוך פ' ואתחנן אין הענין שלא להזכיר תחיבת האותיות שכל שלא קרא ק"ש כולו לא יצא. אבל ענין לא דקדק יצא הוא שלא נתן ריוח בין הדבקים. וכן שלא התני הו' דתוכרו או שלא האריך בד' דאחר כפי הראוי לכתחלה לעשות הכל ע"כ ולתשרי בית יעקב ס' ע"ז אשתמיט זה. איכא בש"ס כל המדקדק בהו שכו' שמצניג לו גיהנם כו' שמעתי ס' לדבר ש' משמע וא' מאחר הוא א"ש נשאר מ"ע משמ"ע ח"ד מאחד ר"ת 'הגהה מ'שאל' עזריה דניאל. לרמו' מי שקורא ק"ש בכונה יצולל כחנניה מישראל ועזריה ודניאל. כ"כ מ"א:

סעיף ב ב' בכל לשון ושמע כו' פי' ה' קורא ת"ר ק"ש ככתבה דכתיב ה' בהוייתו דברי ר' והכמים אומרים בכל לשון דכתיב שמע בכל לשון שאתה שומע וידוע דהלכה כהכמים. אך תמניא א"ר אמר רבינא בפ' מי שמתו על מתני' דבעל קרי מהרהר בלבו ק"ש. זאת אומרת הרהור כדבור דמי. הא הוא דלא כמאן דאם יוצא בהרהור פשיטא ודאי דק"ש בכל לשון דבהרהור לא שיר כלמ"ש בחיורשי רשב"א ברכות דף י"ד. והנע"ד דלינא נמי לא קאמר אלא בבעל קרי דחשוב אונס. אבל שלא באונס לכ"ע לא יצא. ולפי' לדידן דק"ל כרב חסדא דפליג אריבנא כמ"ש ב"י אף באונס לא יצא. וכן מצאתי פסקם בהדיא בס' תמים דעים ס' ר"מ. וא"כ תימא על הש"ע ולבוש סעי' ד' ה' פסקו דיוצא באונס. ולינא ג"ל דאם א' אפשר להוציא בשפתיה היתה. אבל עבר האונס ועדיין זמן ק"ש צריך לחזור ולקרותה. וע"ל ס' ק"א. ועיין מ"ש ס"ס זה. כתב כ"ג השומע ק"ש לא יצא קרא יצא ידי חובתו. הרא"ם ח"א ס' מ"א ובס' מ"ב. וכתב בשם הר"מ אלשקר שלא יצא. ע"כ. ועינינו בתשרי גופי' וראיתי שהשיג הר"ם אלשקר על הרא"ם. ומטעם דמצות ק"ש היא הקריאה ולא השמיעה דכתיב ודברתם בהם הברכה ופוסקים שפסקו הכי ודבריו נכונים. וכן נראה מ"ס תמים דעים שם. מיהו דוקא אם הוא בקי אינו יוצא אפי' כשאינו בקיאם הוא בייחוד אבל בעשרה כתב הר"ם אלשקר שגופי' בשם אבודרה"ם דש"ץ מוציא את מי שאינו בקי. ובס' מ"ב ג"ס. ונ"ס. וגם בזה תמניא נ"א כתב אבודרה"ם דף י"א וז"ל יש לשאול למה אומר הש"ץ ברכות ק"ש בקול כדי כו' להוציא את מי שאינו יודע וק"ש אומר בלחש. ויזיל כי מברכות ק"ש יכול הש"ץ ליפטר את מי שאינו יודע מפני שהדבר תלוי בשמיעה כמו בקריאה. אבל מק"ש אינו יכול לפטור משום שנאמר ודברת בהם. ע"כ הרי דאפי' שאינו בקי אין מוציא אומרי. וא"כ לדברי רש"י יהיו דברי אבודרה"ם סותרים. וצ"ע. ומ"מ לדינא נראה דברי הר"מ דש"ץ מוציא את מי שאינו בקי דנראה דכיון שהוא בעשרה ועלונה הוא כו' מדבר צעמו שישו שאינו בקי וקיינו ב' ידברת בהם. וראוי לזה מדברי ר' יונה שחנן ב"י בס' ס"ט ע"ש. וצ"ע ועוד הא דכתב אבודרה"ם שם שאין לצ' בור בעולם שאינו יודע לומר פסוק שמע ישראל. ובכ"ז ידי חובתו:

סעיף ג ו' ובבלתי שיוצא כו' פי' אבל בהרהור לא יצא. וכתב ע"ת אבל בעל המאור פי' ה' קורא וריא"ז כתבו דאפי' בהרהור יצא ע"כ. ולא ראה בס' תמים דעים שם שהשיג האב"ד על בעל המאור. ופסקו דאפי' יוצא. וכן פסקו כל הפוסקים שראיתי. ולעיל הכותב ר"א דכ"ע ס"ל כן:

סעיף ד ד' שאינו בקי כו' כן פי' הב"י דברי ר' יונה המתיר להרהר. אבל מצאתי בפרישה ס' פ"ה שחלק על הב"י דכל שאינו בקי יהיו מקום משוגף ואסור להרהר. ומ"ש ר' יונה דמותו להרהר אין כוונתו על נוסח ק"ש וברכות אלא שיהיה שמהויר לקרות ק"ש וברכותיה. ויצעזעו ר' שאינו יכול לעשות או הקב"ה מקבל ההרהור כאלו ה' מתפלל במקום ק"ש. וזה מותר אפי' במקום משוגף לגמרי. וכן ראיתי בשלי"ה דף ס"ז שפי' כן דברי ר' יונה. ומ"א כתב עליו דאין לשון ר' יונה משמע כן. ע"כ ואולי אילו ראש שגם הפרישה פי' כן אין. מיהו. וכן חולק או אונס אחרי. ומה שפירשה שם שיהיה בדרך זה ולא שיהיה נוסח הברכה. וזהו יש לפקפק כיון שאינו במקום משוגף למה לא יתהרר נוסח הברכה. והו' סיימא למ"ש לעיל דהרהור לאו דכידור דמי אפי' באונס. והנה מדברי רמ"א למד ה"ס' מי שצמא לשתות בלילה במסתו שאי אפשר לו ליטול ק"ו ולבקר יתהרר הברכה בלבו וישתה ע"כ. ויש לחלק בין ק"ו ויחזיק וכן ברכת הנתיב גם ג"ל דבזה י' במשפחה כבול או בצדור בכל מיד דמנאי ויכול להרץ כולעיל ס' ד' וס' צ"ב ס' כתב ב"י וז"ל כתב הכלבב דאך דקורא בכל לשון ח"מ בצבור ארמית. ע"כ ואינו יודע ר"א אל יסאל אדם צרכיו בלשון ארמית. ע"כ ואינו יודע מה שאלת צורכיהם יש בק"ש. הלכך אין נראה לחלק. וכן דעת

כל הפוסקים שלא חילק בין יחיד לצבור. עכ"ל ב"י. וכדי שלא נחשב לכל בו כטועה עיניו ומצאתי מלחא חתא שכתב הכל בו על דברי כל ע"ז צריך כל בעל שכל להתבונן ולא יטעה לומר שדעת ר"י שיוכח השואל לשאול צרכיו למלאך שיצטרף תפלתו ולא להקריבה ולהשמיעה לפני השם ית' כמו שאמרנו בתנא במכילא גביראל אלא לי צווח וצ"ל ליד. אלא ביאור המאמר שבא להעיר האדם לכווין בתפלתו. ולפי שלשון ארמי הוא זר ואינו שגור בפי האדם וטבע הנפש להתעורר בו ואין הכוונה מצוי' להתפלל בלשון האמר וסמך שאין מ"ה מכירין בו ר"ל הכוחות הטובות אשר מהם נמשכו המעלות הטובות הם נקראים מלאכי השרת. וזה פי' אם יש עליו מלאך מליץ. והכוחות הרעות נקראים מלאכי הבלות והחזיר בזה לפי שאין כוחות הנפש מורגלין באותו הלשון ואין לכווין בתפלתו מפני זירות הלשון ע"כ. וא"כ מיושב דכיון דטעמא משום כוונה הוא ס"ל דכ"ש וק"ו קבלת עול מלכות שמים דבעי כוונה שפי' דאין לקרות בלשון ארמי. אבל כל שאר פוסקים הבינו המאמר כפשוטו דמלאכי השרת ממש אינו מכירין כל לקמן ס' ק"א. לכן לא חילקו בק"ש והא דמתיר הכלבו בצבור צ"ל טעמו דאו מרגלי לא לזה ומכוניו טפי. גם נפשי וכיותיהו ג"ל:

סימן סג

סעיף א א' על גבו כו' פרש"י פ' ה' קורא שמא יתקשה איכרו בתוך שנתו ונראה לרבינו ומאגורו שם שנתא הטעם משום ההרהור. ועל כריסו כו' ה"ה דף י"א שהוא מתנהג שנתא שוכב כדרך משמש מנתו. ועוד שגא יבא ליד חימום ויוציא זרע לבטלה: כו' שכתב שוכב כו' על צדו והנ"ץ הש"י וכתב דאפי' שוכב פוקדיו נמי מותר לנטות על צדו מעט ולקרות כמו בחילה. ונראה לכווין כן דעת הלבוש דרבותא קאמר דאפי' שוכב בשוכב מעט על צדו שאין ק"ש העמידה כו' וכשתוא שוכב ממש על צדו אין דרך גאזה (לבוש) אפי' א"צ לעמוד ונראה מדברי סכ"פ משנה פ"ב דה' ק"ש דאם חולה ובעל בשר יכילים לישב צרכיהם לישב: ג' ואיכא טירחא כו' ושכתוא שוכב ממש על צדו אין דרך גאזה (לבוש) הרכיב שני פירושים ואינו נכון דלמ"ד אינו נקרא דרך גאזה אפי' ליכא טירחא שרי. ולמ"ד משום שגאזה לא התירו אלא בכגון שיש לו טירחא שהוא שפסח בגדיו שיש טירחא לחזור וללבוש. כל זה מבורא מדברי רבי יונה ובב"י. ודעת רמ"א ולי"ה וכן פי' לי"ח דברי רמ"א והשיג על הלבוש. ולי נראה דלמ"ד הלבוש מדכתב רמ"א דבריו על הש"ע שהם דברי הרמב"ם דס"ל כסברא ראשונה אבל כתב במחלוקת ס' דגם לסברא ראשונה אף שאין דרך גאזה מ"מ אין דרך כבוד ואינו מותר אלא באיכא טירחא ואיכא ביהו"ד דלסברא ראשונה בטעם מעט על צדו אף באיכא טירחא אסור כיון שהוא דרך גאזה אם לא בבעל בשר דמותו אפי' בשוכב בגדיו. ור"י דקרי ומל"ה היינו כששכב בגדיו. וזהו ניוח קושיית ע"ת בש"ס ע"ש גם בלי"ה ליק"מ למעני. ולסברא שנייה אף במסתא מעט על צדו מותר באיכא טירחא אף שאינו בעל בשר וסברא ראשונה עיקר. עוד י"ל דלסברא ראשונה טירחא מיהו בעינן דהיינו טירחא עמידה שכתב שגא אף שלבש בגדיו. וכן ס"ל לרמב"ם וכן פסק הג"ץ. ונראה דאף שיש כיון טירחא וכיוון שכתב שוכב ממש על צדו מותר. וכן משמע בכסף משנה שם. וכן עיקר:

סעיף ב ד' עבריו כו' כמציא כתב וז"ל משמע דווקא אם יושב ורוצה לעמוד הוא דאסור משום שגאזה לכל דמשום חומרא קעבדי. אבל אם עומד יכול לישב דאו נראה לאו משום חומרא קעבדי דאם משום דצריך לישב. ע"כ ונראה דקאי נמי על ק"ש של ערביה. אבל דברי כתב בערביה אם ה' וקוף אסור לו לנטות. עכ"ל וצ"ע ודווקא לחלק בין ישיבה בין השט"י. כתב רש"ל בהנהגות לטור דבי"כ כ"ע מודים דשרי לעמוד דאינו עובד משום שיהיה אלא מצותה בכ"י. ועיין ב"ש פ"ז דב"ק ס' מ"א מי שמתמר בדבר שמוחר שמתקין אותו אם לא שידוע שיעשה לשם שממי:

סעיף ג ה' לעמוד כו' לאו דווקא לעמוד אלא ה"ה יושב. כ"כ הפרישה. וז"ל פ"ק מ"ר יונה פ"ק תפלת השחר על מתני' דה' רוכב. כתב הב"ה דמרמב"ם משמע דאם רוכב או יושב בסנייה וקרון א"צ לעמוד דלכונת פסוק ראשון בלחוד לא אמרינן רוכב כמחלך דמי ע"כ והש"י חולק ברכוב דכיוון שהוא טרוד בהולכת בתמה אינו יכול לכווין. לכן יעמוד על הבהמה. וכ"כ בתשרי בית יעקב ס' ע"ז והביא ראיה מ"ס' צ"ד ס"ד בברכות אבות וכל זה אינו מוכרח וסמך ראיה כג"ל מאומנים ס"ז דקורין ק"ש על ראש האילן. ובתפלה למח דר"י ט"ב לא להחמיר דאפטר דגם הב"ה לא קאמר אלא צריך לירד כדפי' רש"י דף י"ז ומ"מ ב"ס' משנה וס"ז צ' למח דר"י ט"ב לא לעמוד אלא בפסוק ראשון אבל למאי דמטיק עד על לבבך גם ברכוב בע' עמידה ואף י"ל דהכא לאו דווקא קאמר פסוק ראשון מ"מ טוב להחמיר מחומרא. ומשמע בתשרי ש"ס דבקרון א"צ משנה"ג בעצמו א"צ לעמוד וברכוב אף דאחר מנהגי הבהמה יעמוד. וכן מסתבר מה דמיתא ר"א נמנרא דמי יל מי שיתאו חמורו כו' הוא תמנה ואין להאריך: ד' בפסוק ראשון כו' הב"ה חילק בזה ופסק ככה"ג ורשב"י והרא"ש דעד על לבבך צריך לעמוד. וכדאמרן. וכן ג"ל עיקר כי ראיתי שכן כתב הרשב"א פי' היה קורא בשם ר"י ינא את פסוק וכל זה שם. וכן ר' וירחם ואבודרה"ם וכן צ"ל. כתב הב"ה דאסור לעמוד יותר שגאזה כעושה כב"ש דבכרך יעמוד. ע"כ. אבל הש"י ומ"א כתבו דמותר לעמוד.

שכ"כ הבי' בשם הרשב"א אבל תמיה נפלאה לי דהא הקשה בחידושי רשב"א דף י"ג על פרש"י ורמב"ם ז"ל הא שנינו ה' קורא את שמע ופגע בו אביו או רבו או שגדול ממנו בחכמה. בפרקים שואל מפני הכבוד. ובאמצע שואל מפני היראה משמע דבהני דאיתא אין בהו מפני הכבוד. ואית בהו מפני היראה. ובכל הני דהיינו אביו או רבו או מי שגדול כו' ליכא חד שמתיא שמא דהיינו אלא ודאי מפני הכבוד דהיינו מי שגדול ממנו בחכמה. וכדאמרין לקמן גבי רב בר שבה ואביו ורבו היינו מפני היראה שהוה מצווה ביראתו. גבי אב כתיב איש אמו ואביו תיראו. ורבו מורא רבך כמורא שמים עכ"ל הרי להדיא דמי שגדול בחכמה הוי בכלל מפני הכבוד. (שוב מצאנו במ"א שהשיג א"כ על ב"י). ועוד ק"ל אי הוי גם גדול בחכמה בכלל יראה א"כ אכתי קושי' הרשב"א במקומו עומדת דהא משמע דגם מפני הכבוד אית בהו. ואפשר שכוונת הב"י לתשו' הרשב"א בס' שכ"א שתיירך בדרך אחר וז"ל מפני שיש לרבו עליו שני חיובין כבוד ומורא נקט' והכי קתיי פגע בו רבו או מי שגדול בחכמה. אם בפרקים הוא שואל ואפי' מפני הכבוד ואפי' באמצע שואל מפני היראה ע"כ וכו' וכו' אבל מי' לענין י' ש להשיב על זה חדא דאף דמהירך בענין אחר היינו דרוצה לאוקמא רישא וסיפא ברבו גופי'. אבל באמת אפשר דס"ל דגדול בחכמה הוי בכלל כיבוד וללמוד סתים מן המפורש כדי שכל הני דברי רשב"א סותרים. ועוד דה"ל לבי' להביא דברי רשב"א הסותרים ולהכריע ביניהם. ועוד נכד נודע דסתם רשב"א שבה"י הוא חידושי רשב"א ואף שיהו סותרים. ג"ל עקוק לדינא כחידושי כי התיירך בתשרי הוא דחוק מאוד. ועוד דהר"ש וטור ור' ירוחם ואבודרהם דקיימי בשיטת הרשב"א כולם לא הוכירו אלא אביו ואמו ורבו שהם בכלל יראה. ולא אישתימיס חד מנייהו להוכיז נמי גדול בחכמה. ועוד הא לשיטת רש"י ורמב"ם גם אביו ורבו בכלל הכבוד לכן ג"ל להלכה למעשה גדול ממנו בחכמה הוא בכלל הכבוד וכה"ג גדול בשנים או בעשר ואביו ואמו ורבו בכלל יראה. וכן ת"ח מופלג בתורה כמ"ש בת"ח ס' קל"ה. ובענין זה יש לי תמי' רבתי על מ"ע דף י"א שהארין וכתב מאן דמפרש רבו הוא בכלל יראה לא גרים אלא גדול ממנו. ולא גרסי בחכמה. דאי גרס בחכמה א"כ מיירי כולה ברייתא מפני יראה לחוד עכ"ל דקתרי. ותימא עליו דבחידי רשב"א (ובתשרי) שם מפורש דגרים וכתב. גם מתוך ברייתא מיירי בתרומותיה. ודע דאין חילוק בין שאלת שלום בלשון הקודש בין בלשון חול. כתב מ"א דמשמע כרשב"א דף י"ד דמתיר לכתחלה לשאול בשלום הקורא אע"פ שידוע שיצטרך להשיבו ב' ומשיב שלום לכל אדם כו' מצאתי בס' החינוך לראיה פ' ואתחנן ז"ל וזה כחה שלא ראינו מי שקיפיד על חבירו כלל אם לא יפסיק לו ואפי' בין הפרקים ע"כ. כתב בגליון מרדכי בשם י"י הסיד. משיב מפני הכבוד ודוקא שלום ולא יותר וכל מה שאומר שואל משיב היינו בפנים חדשות אם לא ישאל יבא לידו שגא. ובבית הכנסת שאין אנו שואלים הלילה להשיב לא לשאול. ואפי' מדברי תורה לא בין הפרקים ולא בברכות ולא בפסוקי דמרה ע"כ. משמע דאין אנו עוסק בברכות ובפסוקי דמרה שואלין בבית הכנסת. וכי"מ דהיינו ס' רמ"ז ז"ל שואל הר"מ בשלום כל אדם קודם תפלה ואפי' בבית הכנסת: ג' באמצע הפסוק כו' כתב בכ"מ בשם הר"ר מנחם דכי פוסק באמצע פסוק היינו היכי דסליק עניא. אבל באמצע ענין כגון ושמתם את דברי אלה על לבבכם לא. ואם פסק חוור לתחלת הפסוק ע"כ. ועל"י ס' ס"ד ס"ב:

סעיף ב ד' תנאים ויברך כו'. וראיתי בגליון ש"ע ז"ל וז"ל להגיה ברכת ש"ע ולא יברך עליהם דהא לקמן בס' זה ס"ח כתב דלא יברך עליהם. וכתב הא"י על דברי ש"ע מיירי דדוקא פסוקי דמרה וכתב הב"י על דברי ש"ע שנגרלה לו שאין לברך עליהם אפי' בין הפרקים לכן ג"ל דלא יברך בין בציצית בין בתפלין ע"כ. וזה כפתת הלבוש פסק דלא כרמ"א ולכאורה תמוה דלקמן ס' פ' הלבוש כרמ"א ואולי ס"ל לחלק בין שכה לאונס כנ"ל. אך תמיהני דאישתימיס לחו דברי בדק בבית לבי' שכתב על דברי ש"ל ז"ל. וכן כתב רבינו בס' פ' וכתב שיברך עליהם והם דברי הר"ש בתשרי וצריך להעביר הקולמוס. על וז"ל שלא יברך עליהם כו' עד לתפלה עכ"ל הרי להדיא שהב"י עצמו מוחקו ופוסק לברך בשכתב פסק הש"ע. ולפ"י בטל לגמרי סברת הי"א דלא לברך דהא לא מצינו למי שסובר כן אלא הב"י וכבר כתבתי שמח הב"י גופי'. ואין ספק כלל שאלו ראו רמ"א ולבוש דברי בדק בבית לא היו מביאים כלי סברת י"א וגדולה מזה תמיהני עליהם איך אפשר למרש דברי הש"ל שלא לברך עליהם בין הפרקים הא כתב ש"ל דף ד' דאפי' בין גאולה לתפלה מברך על ציצית ותפלין כמ"ש ש"א בשם ר"י בר יהודה פ' היה קורא ע"ש וכו"כ החולקים ס' שכ"א ומכ"ש וק"י דמברך בין הפרקים. ובאמת הניין פסק דאפי' על ציצית מברך בין הפרקים. כיין דלדעת ר"י אפי' בין גאולה לתפלה מברכין וכן פסק בפסקי דין. וכן הייתי רוצה לקבוע הלכה. כיוון שכן משמע בבית התב' שהבאתי ועוד דאף תו' ברכות דף י"ד לא מצינו דפליגי בברכת ציצית. אלא בין גאולה לתפלה אבל בין הפרקים או אפי' באמצע הפסק י"ל דמדידי. אך מצאתי בתשרי הר"מ מרונגוב"ג ס' ע"ג שכתב דאפי' בין הפרקים אין להפסיק במצות ציצית ונראה כוונתו להיינו בברכות ציצית. אבל בעטיפה לכ"ע מותר. כן מביא בס' זכרון להגאון ר"י הכהן. ודלא כב"א בס' פ' שאוסר אפי' להתעטף בין הפרקים. לכן ג"ל להלכה

ואבודרהם משמע דאף שדילג תיבה מתחילת התחילת הפסוק: [ד' לברש] טעה וכתבתם כו'. דאלו בוקשרתם קדדים לא הוכיך בו שיטת דמשונים הם זה מזה בטעמים ובנקודות. והט"ו כתב שאין דרך לסעות באמצעה דיכול להרגיש לפי הזמן שהתחיל:

סעיף ד ה' התחיל למען כו'. כתב הפרושה ז"ל כתב הרשב"א דה"ה בטעה בין פרשה לפרשה ותחילת ויאמר חזקה שאמר כל מה שלפניו. ולא נקט למען ירבו אלא משום רבותא דה"א כיין דלמען ירבו אחר וכתבתם הוא דכתיב בקל יש לטעות. ושמא אחר וכתבתם הראשון אמרו קמ"ל דא"ה אמרינן סירכא נקט ואתא וכל מה שעד הנה כבר אמר עכ"ל. ואף שדברי רשב"א הובא בב"י מ"מ כתבתי דברי הפרושה להורות דק"ל כרשב"א כי היא כסתם. ובב"י מביא נמי דעת רש"י החולקת ועוד דבב"י לא נזכר אלא בפרק עצמו. והוא כתבו גם בטועה בין פרק לפרק. וכן משמע י"ל בחידושי רשב"א גופיה פ' היה קורא:

סימן סה

סעיף א א' וי"א כו'. כתב ב"י שכ"כ הרשב"ם בשם הראב"ד ע"כ. ונראה שצ"ל רשב"א שכן ראיתי בחידושי רשב"א פ' מ"ש שם הראב"ד. אבל במהני דבס' תמים דעים ס' ר"מ הביא הראב"ד סברא זו בשם המאור והשיג עליו והסכים לדעת הר"ף שהוא סברא ראשונה כתבו תוס' קשה מאוד שהצבור ממתינים ושותקים עד שיגמור הש"ץ וזולת מיהו אם אין שותין כדי לגמור כולה מראש ועד סוף אין לחוש ולא משערין מהיכא דקאי לסופא ע"כ. וכתב מ"א אפי' שלא מחמת אונס אסור להפסיק לכתחילה אפי' בברכות כו'. ומיהו לענות קדשי וקדושה מותר לשנות אפי' כדי לגמור כולה:

סעיף ב ב' פסוק ראשון כו'. וגם בשכמל"ו כדלעיל ס' ס"ג וכו' רש"י. וכן מביא רשב"א בתשוב' ר' דמ"א. כתב לבוש מצוה מן המובחר שיקרא כל ק"ש כתב בס' תניא דה"ה שאר דבר שהצבור אומרים כגון תהלה לדוד טוב לומר עמכם: ג' כגון מ"ש כו'. וצ"ע א"כ הב"י הוציא אי פסקי מת"ח וא"כ וס"ש משמע דדוקא בקש"ש וברכותיה לא ופיסקי אבל מברוך שאמר ע"י ישתבח ופיסקי וכו"מ ב"ה דף י' והב"ה קלי יותר וחולק על ת"ה לגמרי ומסיק דאפי' בברכות לפני משק אפי' באמצע הברכה חייב להפסיק ולקרות פסוק וכן אני נוהג ע"כ וט"ו חולק עליו בברכות ק"ש ע"ש. וכן ג"ל להלכה:

סימן סו

סעיף א א' כגון אביו כו'. יען שיש להתחדש טובא בענין זה צריך אני להאריך. משנה ר"פ ה"י קורא באמצע שואל מפני היראה משמע מפני הכבוד. ובפרקים שואל מפני הכבוד ופסיק שלום לכל אדם ופרש"י מפני היראה אדם שהוא ירא מפני שלא דהיינו מפני כבוד אדם נכבד שראוי לו להקדים שלום ע"כ. והרמב"ם פ"ב דה"י ק"ש פ' מפני היראה כגון מלך או אנס ויוצא בהן ובפ"ה השנה שם כתב ז"ל כגון אנס או מוסר לכותים או כותים. ומפני הכבוד פ' שם כגון שהוא חייב בכבודו. כגון אביו או רבו או גדול ממנו בחכמה. וא"כ יש מחלוקת בין רש"י ורמב"ם. דלרמב"ם אדם נכבד כגון אדם גדול בשנים או עושר אין בכלל מפני הכבוד. ולרש"י הוא בכלל מפני הכבוד ודמי לאביו ורבו וגדול בחכמה. ובב"י הלחי' מזה ולידנו עיקר כדברי רש"י. שם משמע בסמ"ג וסמ"ק אף דאולי בשיטת רש"י ורמב"ם. ונתנה הראש ורשב"א תמנה על פרש"י ורמב"ם דפירשו מפני יראה שמא דהיינו פשיטא שאין לך דבר עומד בפני פקיות נפש ולכן פירשו מפני יראה היינו אביו או רבו וכן פסק הש"ע והב"ח השיג ותמה עליהם. א"כ מה ישיבו בפ' אין עומדין דאמר ר' יוסף ל"ש אלמלכי ישראל אבל למלכי א"י פוסק. הא מלתא דפשיטא הוא. אלא ש"א דאיכא סברא לומר אין ספק מוציא מידי ודאי דסכנת מלך ואנ"ה ס"ג דסמא לא יקפיד וכאן הוא ודאי איסור עכ"ד. וז"ל שם בספק סכנה פשיטא אף דק"ל בפשיטתו בכל מקום ספק נפשות להקל אפי' בחילול שבת והא דהוצרך רב יוסף לחלק ג"ל בשום דבמתניתין תנא להדיא אפי' מלך שואל בשלומי לא ישיבו הוצרך לחלק. ועוד לאפקי מבריייתא דפירי מינה הש"ס שם ראה קרון או אנס בא כנודו לא יפסוק לכן הוצרך ר' יוסף לחלק כדי שנתירך דמייירי כאן במקום שאפשר לקצר כדנשי' שם. עוד הקשה בב"ח מאי דעת דאיתו חסיד שלא להלכה להקטין כשנתן לו שלום. ולענין דמחמיר על עצמו ה' וכו"ה' כתבו ה' בעירובין דף כ"א ד"ה מוטב כו'. גבי ר"ע שאמר מוטב שאומת מיתת עצמו ומוטב בלא נט' ע"ש. ומוטב בס"ח פ' ת"צ על מעשה דחסיד הג"ל ז"ל הרי אדם מחמיר על עצמו בתפלה אע"פ שמסתכן בנפשו בטוב עושה כמו שעושה נדיאל ע"כ: ובס' מנחת מאור נר שלישי פ"ח מביא נמי פהסיד אשך כל ימיו זהיר במצוה מחמיר אפי' בסכנת גמורה וחסד יסובבנהו. עוד כתב הב"ח דהפס"ג וסמ"ק כתבו כרש"י ורמב"ם ונראה שרמ"א ורשב"א כיהי' נגד רבים ע"כ. ויש לתמה דאין כתב הרשב"א וטור שכן פירשו הגאונים ויש הרשב"א בתשרי פ' שכ"א בשם רי"ף גיאת. וכו"כ אבודרהם ואגור גדולי אחרונים. גם בחידושי רשב"א הלכות פ' זה בראיות גמורות לכן ג"ל עקב כפסק הש"ע ויובשי' או

וכן ג"ל מלשון הלבוש שכתב ומשמ' אוליך יכול ליקרות שהוא מחלך משמע דאם רוצה ורשא לעמוד. והטעם ג"ל דאמרין ש"ע כו' לכוין. וכן מביא מדברי ר' ירוחם דף כ"ג שכתב "ה' ורשא"ש כתב כי לפי זה לא יעמוד עד שיקרא כל ק"ש לפי שאין דעתו מיושבת עליו אם יאחר דרכו ולפי זה הכל לפי הדרך והחלוקה וכו'. וכן להדיא דאם מיושבת עליו ורשא לעמוד ואין איסור כלל בדבר. וכן משמע לי בתנחומא ריש פ' לך לך:

סעיף ד ז' וחורר וקורא כו' ואף דמשתקין אותו כשמע שמע ע"ל ס' ס"א ס"ק י"ג. והא דלא נקט נמי דצריך לחזור ולברך. ג"ל דהיינו משום שכתב לקמן ר"ס ק"א דהאידיא אין חזרין בשביל חסרון כוונה. ולפ"י בפסוק ראשון דק"ש אף האידיא מחזירין. וטעמא ג"ל לחלק משום דק"ש דאורייתא ותפלה דרבנן. והשתא נראה דלא כתבו הש"ע ולבוש הכא כו' דהאידיא אין חזרין וק"ל. וכן מצאתי במע"מ דף י"ח ובס' מ"א ס' ק"א כתב טעם דחוק כיוון דדי בפסוק א' ואישתימיס לי' דברי מע"מ. ונראה דאף שכבר קרא כל פ' שמע וחי' אם שמע. ואח"כ נזכר שלא קרא בכונה צריך לחזור ולקרות לא הפרשה. דאל"כ הוי כקורא למפרע דאינו יוצא כדלקמן ס' ס"ד. ועל"י ס' ג"א ס"ח: ו' מודה הכא כו' דאף שאין מחזירין לצאת צריך כוונה חלב לקבל מלכות שמים:

סעיף ה ז' א' היה שוין כו'. לא דוקא אונס שינה דה"ה לאונס אחר כ"כ כ"מ פ"ב מה' ק"ש ופשוט דע"כ. בענין שיהא קורא שאר כל ק"ש אפי' דרך מתנגמם. אבל אם לא קרא כלל שואל ק"ש לא יצא. כתב הלבוש ג"ל שפסוק ראשון שהוזכר בכל זה הענין כולל ג"כ בשכמל"ו ע"כ וג"ל רמ"א מ"מ התנחומא שם שכתב דמאחבת ואילך יכול לילך. וכ"כ ב"ש בס' ש"ע פ' רמ"א אלא דדין בשכמל"ו כידן פסוק ראשון וכן משמע בר"ס ס"ו. אך מצאתי ברקוק ס' ש"כ ז"ל וכשיגיע לברוך שם ואחבת תהלך ע"כ וצ"ע. ועל"י ס' ס"א ס"ק י"ז: עוד ראיתי להוכיח מה"ח על מ"ש הסוד דעיקר כוונה הוא פסוק ראשון וז"ל נקט הכי לסברא ראשונה דבמהלך צריך לעמוד עד פסוק ראשון וממילא למאן דפסק דצריך לעמוד עד על לבבך בנדר' נמי צריך שיהא ע"י ממש עד על לבבך. וסי' דהני גמטינן דלא כהש"ע דמיקל דלא צריך כוונה. אלא פסוק ראשון ע"כ וכו"כ כ"ג. ולא ירדתי לסוף דעתם חדא שזה דחוק גדול לומר שהסוד יפסק פסק סתם דבכונה פסוק ראשון. ולא נאמר שהוא לסברא ראשונה מאי דלא קים ליה דמשמע דס"ל כהר"ש אביו דעד על לבבך בעמידה. ועוד דאישתימיס לחו דברי חידושי רשב"א שהבאתי לעיל שפסק להדיא דיושב או עומד דין לכוין פסוק ראשון ותו לא והמהלך צריך לעמוד עד על לבבך. וכן מפורש באבודרהם דף ל"א ור' ירוחם שם. וטעמא ג"ל דס"ל דמהלך גרע מאין מכוין כמו דגרע עוסק במלאכתו ורמיה וקריעה בסעיף ו' דאסור בכל הפק. ועל"י גרע גרועים יותר ממהלך. וכן מביא בחידושי רשב"א שם. וכן מצאתי ת"ל בחדיא בכלבו ס' ט' וז"ל להראב"ד כתב דגהי דכוונה חלב לא בעינא אלא פסוק ראשון המהלך צריך עמידה עד על לבבך כי היכי דלא לשווי' עראי ע"כ. וכן מוכח כה"ה דפסק בפרק ראשון דברכות דעד על לבבך בעמידה. ובפרק שני פסק דיק פסוק ראשון צריך כוונה. אלא בורר כשמע דהסוד כתב דין זה דכוונה פסוק ראשון לכ"ע. ויפה פסקו הש"ע ולבוש:

סעיף ו י' וכתבי ודברתי בם כו'. אף דבפרשה שנייה כתיב לדבר בם לא דמי שותי ויחיד לדבר וזה אינו ציווי לדבור. אלא ללמוד הבנים שיעסקו בתורה. תמים דעים ס' ר"מ. כתב מ"א דביומא דף י"ט משמע דאפי' לצורך מצוה אסור לרמוז:

סעיף ח א' וכן ב"ה כו'. כ"כ הסוד אף דבתפלה ס' צ' ס"ג אף צריך לירד כ"כ בפ"ה אף צריך לירד. אבל בכסף משנה פ"ב מה' ק"ש כתב בשם הר"ר מנחם דב"ה צריך לירד לטעם וקורא ע"כ. אלא הוכיח מדברי הסוד. גם בב"י דלא הוכיח מדברי הר"ר מנחם וצ"ע. מהו לדינא ש' לפסוק כסוד. כי ראיתי שר' יונה וחידושי רשב"א ס' ה' קורא פסוק כדברי הסוד. ודעת הר"ר מנחם בטל בגביהיו:

סימן סז

סעיף א א' וחורר כו' כתב הניין ז"ל כתב הב"ח ולבוש דוודאי פסוק ראשון יודע שבכוונה קרא אותן דאם אינו יודע אם קרא אותן בכונה פשיטא דחזרו לתחלת ק"ש ע"כ. ודבריו תמוהין דמלבוש מביא דאף שאינו יודע אם קרא בכונה חזרו לאחבת דמלבוש פסוק ראשון על חזקתו ובאמת הב"ח פסק דמספק נמי חזרו לתחלת ק"ש דלא כלבוש וכן ל"ח דף י"ד האריך בוה וכתב מנין לבדות מלבנו לאוקמי אחזקה ע"ש. ולענין ס"ל ללבוש דדמי למשיב הרוח לקמן ס"ק ק"ד דאם מוספק אמרינן אוקמיה אחזקה במה שהורגל ודאי אמרו ע"ש. גם הא ק"ל מליקין על חזקתו ושושפין על החזקתו. שוב נדפס פ' ס"ו וראיתי שפסק נמי היכי מטעם דהא לחד פ' הוי איסור באומר הפרשה וכפלה ודבריו תמוהין דהא אפשר לקרות בלשח או לתתין מעט כמ"ש בס' ס"א ס"ג וכו"מ הוא גופי' שם ובס"ס ס"ג. ודוחק לומר דבפ"ה אם כיון לא סמכינו על זה: ח' חזר לראש כו' כמורא דלא סגי קורא מה שדלג דא"כ הוי קורא למפרע: ז' אותו הפסוק כו' או תיבה כתב מנין ז"ל לשון הראשון ולא של הסוד וכן נראה שיעולם חזרו לתחלת פסוק. ובכ"מ מצאתי דמשמע קצת כדברי לבוש עכ"ל. מיהו מת' דף ט"ו ואגודה וסמ"ק

הודפס ע"י תוכנת אוצר החכמה אליה רבה / שפירא, אליהו בן בנימין וולף (עמוד 32) 36395